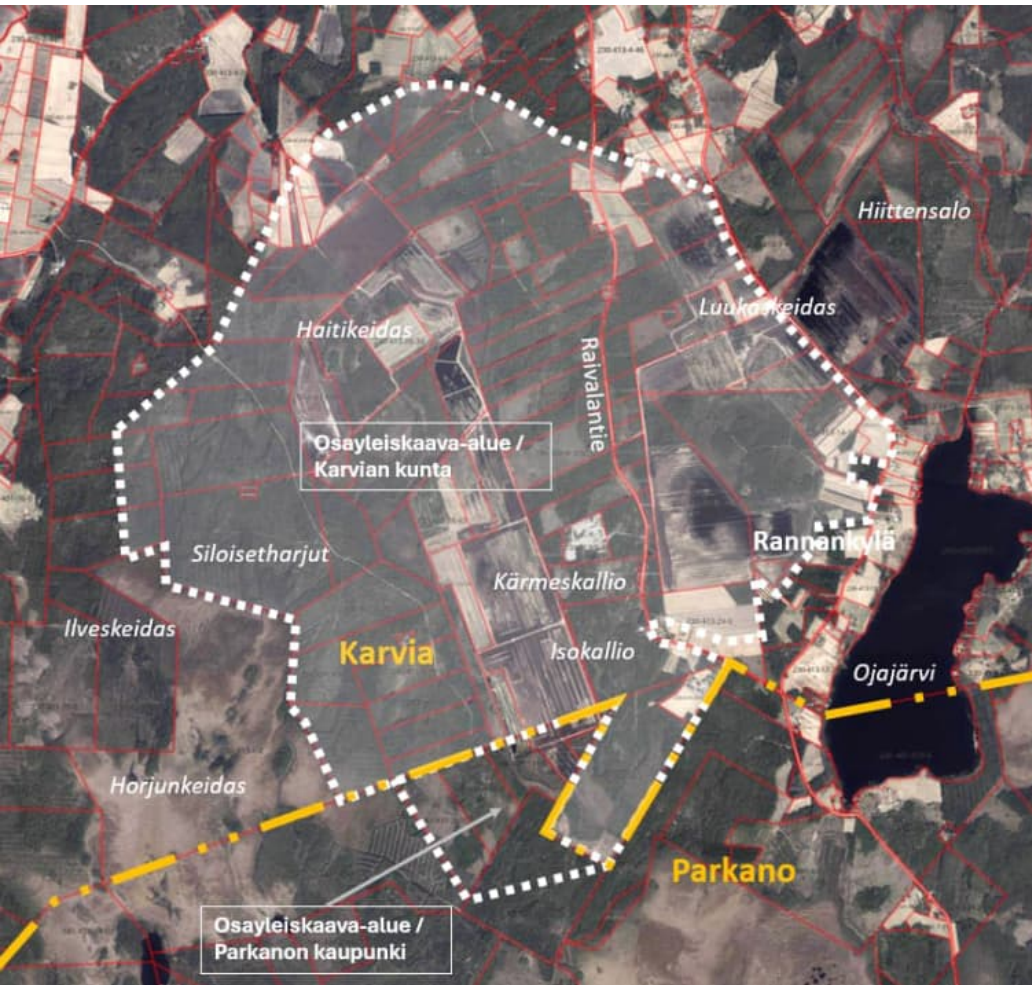

Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuiston osayleiskaava

PALAUTE JA VASTINEET

9.2.2026

Vireilletulo, kaupunginhallituksen päätös osayleiskaavoituksen aloittamisesta 30.9.2024 § 228
Tekninen lautakunta 20.11.2024 § 112
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma nähtävillä 14.2.2024 – 17.1.2025
Tekninen lautakunta 18.2.2026 § x
Osayleiskaavaluonnos nähtävillä
Kaupunginhallitus
Osayleiskaavaehdotus nähtävillä
Kaupunginhallitus
Kaupunginvaltuusto, hyväksyminen
Osayleiskaava lainvoimainen

Sisällysluettelo

1	OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA SAATU PALAUTE JA VASTINEET	3
2	OSAYLEISKAVALUONNOKSESTA SAATU PALAUTE JA VASTINEET	41
3	OSAYLEISKAVAEHDOTUKSESTA SAATU PALAUTE JA VASTINEET	41

1 OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA SAATU PALAUTE JA VASTINEET

Haitinkankaan tuuli- ja aurinkopuiston osaleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) oli nähtävillä 4.12.2024 – 17.1.2025 välisen ajan. OAS:n nähtävilläolosta kuulutettiin 4.12.2024. OAS:sta pyydettiin lausunnot viranomaisilta ja osallisilla oli mahdollisuus antaa kirjallinen mielipiteensä 17.1.2025 mennessä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta otettiin vastaan 15 lausuntoa ja 8 mielipidettä.

LAUSUNTO	VASTINE
1 Elisa Oyj 4.12.2024 Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Kyseisen hankkeen vaikutusalueella saattaa olla tarvetta rakentaa korvaavaa verkkoa. Vaikutusalueella on Elisan radiolinkkijärjestelmiä 1 kpl. Lisätietoja antaa: verkontuki@elisa.fi	<i>Merkitään tiedoksi.</i>
2 Ilmatieteen laitos 2.1.2025 Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuistohankkeen osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta ja yli 10 km etäisyydellä toisista tuulivoimapuistoista, jotka ovat lähempänä kuin 20 km Ilmatieteen laitoksen operatiivisesta Kankaanpää Ylisenharjun säätutkasta. Ilmatieteen laitos haluaa kuitenkin tuoda esiin huolensa runsaasta tuulivoimarakentamisesta alueelle, puistot tulevat aiheuttamaan merkittäviä häiriökaikuja ja heikentämään mahdollisesti alueen sääpalveluja etenkin ukkossadetilanteissa. Ilmatieteen laitos käy keskustelua kompensatiomittausten järjestämisestä alueille, joilla luotettavat tutkimukset ovat haasteellisia. Yhteisvaikutuksesta muiden puistojen kanssa myös Haitinkankaan alueeseen voisi kohdistua vaatimus kompensatiomittauksista. Tästä ei ole kuitenkaan vielä konkreettista ehdotusta olemassa.	<i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Osayleiskaavassa käytetään hyväksi YVA-menettelyn yhteydessä laadittuja selvityksiä. YVA-menettelyssä on selvitetty mm. hankevaihtoehtojen vaikutukset säätutkiiin ja sääasemiin.</i>
3 Cinia Oy 3.1.2025 Cinia Oy:llä ei ole tällä hetkellä radiotaajuuksia käyttäviä tai kaapeleihin perustuvia viestiverkkoja Parkanon ja Karvian alueella sijaitsevan Haitinkankaan tuulivoimahankkeen Osallistumis- ja arviointisuunnitelman suunnittelualueella. Toteutuessaan tuulivoimapuistohankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Emme ole hanketta vastaan, pyydämme kuitenkin huomioimaan Cinian teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Sähkönsiirto johdoista pitää tehdä tuulivoimahankkeen toimesta erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Cinian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot).	<i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i>

Cinia Oy:llä ei ole muuta lausuttavaa edellä mainittuihin tuulivoimapuistohankkeeseen.	<i>Merkitään tiedoksi.</i>
<u>4 Metsähallitus</u> 15.1.2025 Metsähallitus lausuu OSA:sta valtion maa- ja vesialueiden hallinnoijana sekä valtion luonnonsuojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelusta vastaavana viranomaisena. Suunnittelualueelle ei sijoitu Metsähallituksen hallinnassa olevia kiinteistöjä. Alueen ympärille sijoittuu kuitenkin sekä valtion luonnonsuojelualueita (mm. Häädetkeitaan luonnonpuisto, Puurokeitaan soidensuojelualue) että Metsähallituksen luontopalveluiden hallinnassa olevia, suojeluun varattuja alueita (Horjunkeidas, Suomijärvi). Lisäksi suunniteltujen sähkönsiirtovaihtoehtojen alueilla on Metsähallituksen hallinnassa olevia alueita. Metsähallitus toteaa, että suunniteltu tuuli- ja aurinkovoima-alue sijoittuu useiden linnustollisesti merkittävien suoalueiden välittömään läheisyyteen. Suoalueilla esiintyy ihmistoiminnan lisääntymisestä aiheutuville häiriövaikutuksille sekä tuulivoimaloiden törmäysvaikutuksille alttiita lajeja. Metsähallitus pitää todennäköisenä, että voimaloiden toteuttaminen ja ihmistoiminnan lisääntyminen heikentää alueen houkuttelevuutta erityisesti ihmistoimintaa välttelevien lajien elinympäristönä. Tuotantoalueen läheisyyteen sijoittuu salassa pidettävien petolintujen reviirejä, joista maakotka ja sääksi tunnistetaan myös hankkeen YVA-ohjelman julkisessa versiossa. Osa tunnetuista pesäpaikoista sijoittuu lähelle suunniteltua tuotantoaluetta. Metsähallitus katsoo, että Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuistoon liittyy erityisesti maakotkan osalta merkittäviä riskitekijöitä ja korostaa kattavien selvitysten tarvetta, joiden pohjalta hankkeen vaikutuksia ja toteuttamiskelpoisuutta on mahdollista eri hankevaihtoehtojen ja tuotantomuotojen osalta arvioida. Haitinkankaan aluetta ei ole määritelty tuulivoimatuotannon alueeksi voimassa tai vireillä olevissa maakuntakaavoissa niin Pirkanmaan kuin Satakunnankaan osalta. Sen sijaan Pirkanmaan ja Satakunnan rajavyöhyke on Satakunnan ja Pirkanmaan maakuntakaavoja varten laadituissa viherverkostselvityksissä määritelty luonnon monimuotoisuuden ydinalueeksi. Kaavahankkeessa tulee huomioida maakuntakaavoja varten laaditut viherverkostselvitykset ja arvioida edelleen hankkeen vaikutuksia alueen ekologiseen verkostoon ja luonnonalueiden pirstoutumiseen. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös muut Pirkanmaan ja Satakunnan rajavyöhykkeelle suunnitellut uusiutuvan energian ja sähkönsiirron hankkeet. Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-ohjelma on kuulutettu samanaikaisesti Haitinkankaan kaavahankkeen OAS:n kanssa (VARELY/5102/2024). Metsähallitus lausuu hankkeen luontovaikutuksista (erityisesti petolinnut) yksityiskohtaisemmin YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa.	<i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä on selvitetty mm. alueen pesimälinnusto, kanalinnut, pöllöt sekä päiväpetolintujen esiintyminen hankealueella. Osayleiskaavan toteuttamisen vaikutuksia linnustoon arvioidaan laadittujen selvitysten perusteella. YVA-menettely sisältää myös päiväpetolintujen törmäysmallinnuksen, jonka avulla voidaan arvioida, heikentääkö osayleiskaavan toteuttaminen lintulajien elinympäristöjä ja kantoja.</i> <i>Hankkeen vaikutukset ekologiseen verkostoon ja luonnonalueiden pirstoutumiseen on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä. Arvioinnin tulokset otetaan huomioon osayleiskaavassa.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i>
<u>5 Aluehallintovirasto</u> 16.1.2025 Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavan laadinnassa on otettava huomioon yleiskaavan sisältövaatimuksena mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta	<i>Merkitään tiedoksi.</i>

tasapainoiseen elinympäristöön ja turvata valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti terveellinen ja turvallinen elinympäristö. Kaavoitusvaiheessa tulee kunnan varmistaa, että laadittava kaava on toteutettavissa niin, että yleiskaavalle asetetut sisältövaatimukset terveellisestä ja turvallisesta elinympäristöstä täyttyvät.

Tuulivoimaloiden meluvaikutuksiin voidaan tehokkaimmin vaikuttaa voimaloiden lähtömelutasolla, oikealla sijoittelulla eli riittävällä etäisyydellä lähimpiin mahdollisesti häiriintyviin kiinteän asutuksen ja loma-asutuksen kohteisiin. Voimaloiden aiheuttamiin välkevaikutuksiin voidaan alentavasti vaikuttaa samoin riittävällä etäisyydellä häiriintyviin kohteisiin ja tarvittaessa väkettä estävällä väkkeenhallintajärjestelmällä. Väkemallinnukset tulee tehdä ns. Real Case -tarkasteluna, jolloin puuston vaikutusta ei oteta mallinnuksessa huomioon. Tuulivoimaloiden aiheuttaman väkkeen kohdentumiseen, määrään (min/d, h/a) ja vähentämismahdollisuuksiin tulee tarkoin selvittää ns. dominanssivyöhykkeelle sijoittuvien loma- ja vakiasutuksen suuntiin, jonne tuulivoimaloiden roottorien aiheuttama välke tulee osumaan.

Melumallinnuksissa tulee käyttää lähtötietoina, hankkeesta vastaavan valitseman suurimman teho- ja lähtömelutason voimalatyyppin ominaisuustietoja ja lisätä lähtömelutasoon meluarvioinneissa käytetty 2 dB:n varmuusvara. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista (545/2015) eli niin sanotussa asumisterveysasetuksessa on annettu ohjeelliset enimmäisarvot, asunnon sisälle kantautuvalle, pienitaajuiselle melulle. Asumisterveysasetuksen 12 § 3 mom. tarkoittama 25 dB toimenpideraja tulee myös huomioida yhtenä lähiasutuksen sisämelutason ohjearvona. Asumisterveysasetuksen mukaan yöaikainen (klo 22—7) mahdollisesti unihäiriötä aiheuttava selvästi taustamelusta erottuva melu, eli tuulivoimaloiden amplitudimoduloitunut melu, ei saa ylittää 25 dB yhden tunnin keskiäänitasona LAeq,1h (klo 22—7) mitattuna niissä tiloissa, jotka on tarkoitettu loma- tai vakiasunnoissa nukkumiseen.

Mikäli kaavoitusvaiheessa tai rakennuslupaa haettaessa todellinen voimalamalli muuttuu teknisiltä ominaisuuksiltaan mallinnuksessa käytetystä, esim. geneerisestä tyyppivoimalasta mm. lähtömelutasoiltaan, voimalan napakorkeudelta tai roottorien pyyhkäisyypinta-alalta ja joilla voi olla vaikutusta mm. melun tai väkkeen leviämiseen, tulee tällöin mallinnukset tarkistaa ennen rakennuslupan myöntämistä tositilannetta vastaaviksi. Rakennuslupan lupaehdoissa mahdollisuudet terveyshaittojen ehkäisemiseksi tai jälkivalvomiseksi ovat hyvin rajalliset.

6 Fingrid Oyj

16.1.2025

Fingrid Oyj on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä.

Hankevaihtoehtoista on laadittu YVA-menettelyn yhteydessä melumallinnukset sekä välke- ja varjostusmallinnukset, joita on hyödynnetty tuulivoimaloiden sijoittelussa asutukseen ja loma-asutukseen nähden.

Välke- ja varjostusmallinnusten tuloksia hyödynnetään osayleiskaavan toteuttamisen vaikutuksia arvioitaessa.

Merkitään tiedoksi.

Melu-, varjostus- ja väkemallinnukset tullaan päivittämään, mikäli voimalatyyppi muuttuu.

Merkitään tiedoksi.

6/42

tuo mukanaan merkittäviä riskejä tämäntyyppiselle linnusto- ja luontoalueelle.

Luonnonvarakeskuksen kansainvälinen koostejulkaisu:

<https://www.luke.fi/fi/uutiset/katsaus-useat-lintu-ja-nisakasryhmat-vaistavat-tuulivoimaloita>

Maakotka

Maakotka on vaarantunut (VU), erityisesti suojeltava, rauhoitettu ja lintudirektiivin liitteen I laji. Maakotka on saatu palautettua Pirkanmaalle ja mahdollisesti Satakuntaankin. Sen eteläinen pesimäraja kulkee Pirkanmaalla ja Pohjois-Satakunnassa. Moni tuulivoimahanke esimerkiksi Pirkanmaalla vaarantaa maakotkan elinvoimaisuuden maakunnassa. Maakotka on myös Pirkanmaan vastuulaji.

Maakotkasta on havaintoja Häädetkeitaan luonnonpuiston luoteis- ja pohjoispuolelta Rannankylän alueelta (BirdLife Suomen Tiira-lintutietopalvelu) vuodesta 2010 alkaen, ja pysyvään reviiriin viittaavia pesimäaikaisia havaintoja on vuodesta 2013 alkaen. Havaintoja on 1,5-4 km etäisyydellä Haitinkankaalle suunnitellusta tuulivoima-alueesta. Lisäksi YVA-ohjelmassakin todetaan, että Haitinkankaan hankealueen eteläpuolelta on havaintoja maakotkasta.

YVA-ohjelmassa mainittu Haitinkankaan hankealueen eteläpuolen maakotkahavainnot viittannevat hankealueen lounaispuolen reviiriin, mikä sijaitsee myös lähellä hankealuetta. Kyse voi olla toisesta maakotkareviiristä tai Häädetkeitaan maakotkaparin vaihtopesästä. Tämä on selvitettävä. Saman parin reviirinäkin liikkuminen alueiden välillä merkitsee liikkumista hankealueella. Vaikka maakotka ei pesisikään joka vuosi, pesä ja vaihtopesät on otettava huomioon sekä maakotkan mahdollisuus säilyttää reviiri ja saalistusalueet on turvattava.

Haitinkankaan tuulivoimahanke erityisesti muiden tuulivoimahankkeiden tai jo toiminnassa olevien tuulivoima-alueiden yhteisvaikutuksena vaarantaa maakotkareviirien säilymisen elinkelpoisina. Kangaslammit, Takakangas-Pihlajaharju ja toiminnassa oleva Kantti supistavat maakotkien nykyisiä ja potentiaalisia pesimis- ja ravinnonetsimisalueita. Maakotka on hyvin altis laji häiriöille. On otettava huomioon myös, että maakotkalle jää riittävästi sopivaa ravinnonetsimisaluetta. Maakotkien ravinnonetsimisalueet reviirillä vaihtelevat esimerkiksi ravintotilanteen tai vuoden ajan mukaan. Maakotkat liikkuvat tutkimusten mukaan laajasti ja säännöllisesti myös ydinreviirin ulkopuolella.

<https://luonnonsuojelunsaatio.fi/hankkeet/tutkimus-avaa-maakotkien-lento-ja-reviirikayttaytymista/>

Yllä mainittujen tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksesta alueen maakotkiin tulee tehdä perusteellinen yhteisvaikutusarviointi noudattaen varovaisuusperiaatetta. Maakotkien pesäpaikat ja vaihtopesät tulee selvittää riittävän hyvin. Maakotka on pitkäikäinen laji, jonka poikasmäärä on vähäinen. Maakotka on erityisen herkkä laji tästäkin syystä. Maakotkan alueellisen elinvoimaisuuden ja suotuisan tason säilyttämistä ei saa heikentää. Vaikka maakotka ei pesisikään joka vuosi, pesä ja vaihtopesät on otettava huomioon sekä maakotkan mahdollisuus säilyttää reviiri ja saalistusalueet on turvattava.

YVA-menettelyn yhteydessä on laadittu petolintuselvitys ja lintujen törmäysmallinnus, joiden tuloksia hyödynnetään arvioitaessa osayleiskaavan toteuttamisen vaikutuksia.

Ympäristömalli ja törmäysmallinnus ovat hyviä apuvälineitä, kun tarkastellaan maakotkien liikkumista reviirillään ja maakotkien törmäysriskiä. On kuitenkin muistettava, että mallinnukset ovat aina enemmän tai vähemmän keskiarvoihin perustuvia tulkintoja. Maakotkayksilöiden käyttäytyminen voi olla hyvinkin poikkeavaa malleista esimerkiksi jollakin reviirialueella tai sitten eri osissa maata. Tästä syystä on aina sovellettava riittävästi varovaisuusperiaatetta.

Linnustoselvitykset

Metsäkanalinnut ja pöllöt

Metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys ja pöllöselvitys kattavat kummatkin vain 2 päivän työmäärän. Metsäkanalintuselvitys ja pöllöselvitys tulee tehdä useampana kuin vain yhtenä keväänä. Esimerkiksi pöllöjen havaittavuus ja pesiminen ovat riippuvaisia kevään ravintotilanteesta. Pöllöjen soidin- ja ääntelyaktiivisuus vaihtelevat myös yöstä toiseen. Yhden kevään metsäkanalintuselvitys ja pöllöselvitys eivät anna riittävän hyvää kuvaa näiden lajien tilanteesta hankealueella ja hankealueen lähistöllä.

Pesimälinnustoselvitys

Pesimälinnustoselvitys sisältää kaksi eri selvitysten kertaa. Arviointiohjelmassa todetaan: ”Selvityksissä on käytetty menetelminä kartoituskentää, pistelaskentaa ja linjalaskentaa.” Mitä tämä kaksi kertaa todellisuudessa tarkoittaa? Arviointiselostuksesta toivottavasti saa tähän tarkennusta. Hankealueen laajuus on mittava 1 560 ha. On selvää, että luotettavan linnustoselvityksen laatiminen edellyttää kylliksi maastopäiviä. Hankealueen lähialueellekin tulee kiinnittää huomiota.

Petolinnut

Hankealueella pesii erittäin uhanalainen petolintu. Tuulivoimalat aiheuttaisivat sen, että tämän lajin tulevaisuus alueella vaarantuu suuresti. Lajin tiedetään olevan hyvin arka kaikenlaiselle häirinnälle. Laji karttaa myös tuulivoima-alueita. Kaikki kolme vaihtoehtoa VE1-VE3 muodostavat suuren ja merkittävän uhkan pesinnän mahdollisuuksille jatkua.

YVA-ohjelmassa kerrotaan: ”Suomen lajitietokeskuksesta (11/2023) saatujen tietojen mukaan ja alueella tehtyjen syysmuuton seurannan ja petolintuseurannan (Ahlman Group Oy 2023) perusteella alueella todennäköisesti pesii mehiläishaukka ja hiirihaukka, vaikka pesäpuita ei pystyttykään paikantamaan. Myös tuulihaukalla on alueella todennäköisesti pesä.” Linnustoselvitykset on tehty käyttäen liian vähän aikaa, jollei hankealueella todennäköisesti pesivistä kolmesta petolintulajista ole pystytty löytämään tai tarkentamaan lajien pesiä. Mehiläishaukka (EN) ja hiirihaukka (VU) ovat lisäksi uhanalaisia. Tuulivoimaloiden sijoituspaikkojen haitallisen vaikutuksen arviointia ei voi tehdä ilman, että pesäpaikat tunnetaan.

Arviointiohjelman mukaan ”petolinnut tuntuvat käyttävän aluetta runsaasti mahdollisesti ravinnonhankintaan päätellen tuulihaukan, hiirihaukan, ruskosuohaukan, sinisuohaukan ja varpushaukan havaintojen määrästä (Ahlman Group Oy 2023, Rejlers Finland Oy 2024f). Pellot ja turvetuotantoalueet ovat mahdollisesti hyviä elinympäristöjä myyrille, joita petolinnut saalistavat.” Tuulivoimalat sopivat huonosti tällaiselle alueelle tai sen välittömään läheisyyteen.

Hankkeen YVA-menettelyn linnustoselvityksiä on täydennetty kesä-syyskautena 2025.

Vaikutusarvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota alueella lentävien petolintujen törmäysriskiin ja tuulivoimaloista johtuviin häiriötekijöihin. Suomijärven suunnalta on sääksihavaintoja, joten sääksen pesän sijaintiin ja lentoreitteihin on paneuduttava vaikutusarvioinnissa. Maakotkaan liittyvät tehdyt selvitykset ja tekotavat on ilmoitettava tarkasti. Maakotkien seuranta edellyttää hankealueella ja sen läheisyydessä myös talvikauden havainnointia.

Muuttolinnuston seuranta

Muuttolintuselvitykseen on käytetty kevätmuuton osalta 10 päivää ja syysmuuton osalta 10 päivää. Tämä alittaa selkeästi virallisen ohjeistuksen määritykset. Kevätmuuton seurannasta saa tarkempia tietoja vasta YVA-selostuksessa. Seurantajaksojen aikaväliäkään ei ole kerrottu tässä vaiheessa. Arviointiohjelman tietojen vajavaisuuden vuoksi seurannan luotettavuutta ja tehokkuutta ei voi arvioida näiltä osin.

Hankealue osuu arviointiohjelman mukaan syysmuuton osalta osittain kurjen päämuuttoreille. Hankealueen etelä- ja pohjoisosissa muuttaa myös hanhia. Muuttavien ja lepäilevien hanhien määrät ovat olleet kasvusuunnassa, koska hanhien muuttoreitti ja aikataulu ovat muuttuneet. Lisäksi on tietoja, että Suomijärven suunnalla on havaintoja suurista hanhiparvista. Metsähanhien alalajit kuuluvat uhanalaisuusluokitukseen.

Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa-oppaassa (Ympäristöministeriö 2016) ohjeistetaan linnustoselvitysten tasosta seuraavaa:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75407/SY_6_2016.pdf

Haitinkankaan tuulivoimahanke sijoittuu alueelle, jonka kautta muuttaa lukuisasti lintuja. Lajit ovat myös herkkiä tuulivoimaloihin törmäyksille. Muuttolinnuston seurantapäivien vähäisyyttä ei voi perustella sillä, että alue sijaitsee sisämaassa ja sisämaassa on vähemmän muuttoa kuin rannikolla.

Suomijärvi

Suomijärven Natura-alueen suojeluperusteina ovat sekä muutto- että pesimälinnusto. Pesimälajistoon on kuulunut useita uhanalaisuusluokitukseen kuuluvia lajeja. Natura-arvioinnissa on otettava molemmat linturyhmät huomioon. Nokikana on EN-laji. Samoin punasotkan (CR) tilanne on selvitettävä. Hankealue on niin lähellä Suomijärveä, että on otettava huomioon, että linnut voivat lennellä hankealueelle ja takaisin Suomijärvelle. Hankealueellahan on muun muassa suunnitellulla aurinkovoima-alueella kosteikkolinnuille sopivaa biotooppia.

Aurinkovoima-alue

Aurinkovoiman mahdolliset haitalliset vaikutukset tulee kartoittaa konkreettisesti. Suunnitellulla aurinkovoima-alueella ja sen lähialueilla on tärkeitä linnustoarvoja. Aurinkovoiman haitallisista vaikutuksista muun muassa linnustoon on vielä varsin vähän tietoja. Tämä edellyttää, että aurinkovoiman perustamisessa ollaan kriittisen varovaisia. Tiedon puuttumisella ei saa päätyä siihen, että mahdollisia haitallisia vaikutuksia ei pidä ottaa toistaiseksi lainkaan huomioon tai niitä voi vähätellä. Aurinkovoima-alue peittää alleen ja supistaa lintujen pesimä- ja ruokailualueita. Lisäksi linnut voivat

Hankkeen YVA-menettelyä varten on laadittu Natura-arvioinnin tarveharkinta Suomijärven Natura-arviointi.

Aurinkovoimahankkeen vaikutuksia on mm. linnustoon on selvitetty YVA-menettelyssä. Selvitysten tuloksia hyödynnetään osayleiskaavatyössä.

tulkita aurinkovoimakentän heijastuksineen vesialueena ja laskeutua sille. Törmäyksiä ei voida myöskään sulkea pois. Aurinkovoimakenttä voi houkutella runsaasti hyönteisiä. Hyönteiset puolestaan saavat paikalle ravintoa etsiviä lintuja. On huomattava, että suunnitelma aurinkovoima-alueesta on yli kaksinkertaistunut siitä, kun Varsinais-Suomen ELY-keskus antoi 19.2.2024 päätöksen yksittäisen YVA-menettelyn soveltamisesta aurinkovoimahankkeeseen.

Päätelmiä

Natura-arvioinnin tekemisen tärkeyttä tunnutaan aliarvioitavan yleisesti ja esimerkiksi Puurokeitaan- Hannankeitaan ja Horjunkeitaan kohdalla. Näillä alueilla voi tietojen mukaan olla luontotyyppille ominaista arvokasta pesimälinnustoa ja muuttolinnustoa. (esimerkiksi maakotka, kahlaajia). Monet kahlaajat kuuluvat uhanalaisuusluokitukseen. Arvokkaan linnuston esiintyminen tulee selvittää ja tehdä tuloksista haitallisuusarviointi. Hankealueen viereisiltä Natura-alueilta on havaintoja muun muassa kapustarinnasta, pikkukuovista, suokukosta (CR), lirosta (NT), valkoviklosta (NT), mustakurkku-uikusta (EN), riekosta (VU), tukkasotkasta (EN) ja pohjansirkusta (NT). Esimerkiksi äärimmäisen uhanalaisen suokukon nykyinen tilanne (niin pesimä -kuin muutonaikainen) hankealueella ja sen lähialueilla tulee selvittää.

Aurinkovoiman ja tuulivoiman haitalliset vaikutukset erityisesti uhanalaiseen linnustoon on tarkoin selvitettävä. Linnustoselvitykset ovat nyt ilmeisen vajavaisia monilta osin. Haitinkankaan tuulivoimahanke sijoittuu merkittävän luonto- ja suojelualuekokonaisuuden keskelle. Hankkeen heikentävä vaikutus luontoarvoihin ulottuu moneen suuntaan. Hanke ehkäisee ja rajoittaa alueiden välisiä kulkuyhteyksiä ja pirstoo haitallisesti hankealuetta. Hankealue on tärkeä petolintujen saalistusalue. Tuulivoimaloiden lennonestovalot antavat oman häiritsevän vaikutuksensa.

Maakotkien esiintyminen, reviirit alueella ja pesien/vaihtopesien etäisyydet hankealueesta on ehdottomasti selvitettävä huomattavasti paremmin kuin nyt on tehty. Tehty selvitys ei ole lainkaan riittävä, jotta voitaisiin tehdä luotettava arvio hankkeen kielteisistä vaikutuksista maakotkiin. Tehdyn maakotkaselvityksen vajavaisuuden vuoksi hanketta ei voi hyväksyä.

Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset tulee kartoittaa ja arvioida huolellisesti. Hankealueesta 25 km:n säteellä on toiminnassa 5 tuulivoima- aluetta. Hankkeilla on 7 tuulivoima- aluetta. Lisänä suunnitellaan aurinkovoimaa (4 hanketta). Toiminnassa jo olevat ja suunniteltavat tuulivoimahankkeet sisältävät maksimissaan 134 tuulivoimalaa.

Linnustoselvitykset on tehty jo pääosin valmiiksi YVA-ohjelmavaiheessa, mutta tuloksista ei anneta monilta osin tarkkoja tietoja. Viitataan siihen, että tarkat tulokset julkistetaan vasta YVA-selostusvaiheessa. Tämä kaventaa tuntuvasti paikallisasukkaiden ja yhdistysten mahdollisuuksia arvioida selvitysten riittävyyttä ja tasoa sekä tarpeen mukaan esittää selvitysten täydennyksiä. Jos selvitykset on tehty ja ne ovat valmiina YVA-ohjelmavaiheessa, tulee ne myös julkistaa jo tässä vaiheessa. Varsinaisen vaikutusarvioinnin voi laatia vasta YVA-selostusvaiheessa.

Linnustoselvityksiä on täydennetty kesä-syyskautena 2025 hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Selvitysten tuloksia hyödynnetään osayleiskaavatyössä.

Tuulivoima- sekä aurinkovoimahankkeiden yhteisvaikutukset on selvitetty hankkeen YVA-menettelyn yhteydessä. Selvitysten tuloksia hyödynnetään osayleiskaavatyössä.

YVA-selostus liitteineen tulee osayleiskaavan kaavaselostuksen liitteeksi. Osallisilla on mahdollisuus ottaa kantaa selvitysten riittävyyteen vielä osayleiskaavan luonnos- että ehdotusvaiheessa nähtävilläoloaikana.

8 Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry

17.1.2025

Selvitys osallisuudesta:

Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry on vuonna 2025 perustettu yhdistys. Yhdistyksen tarkoituksena on edistää luonnon-, ympäristön- ja terveydensuojelua sekä luonnon ja ympäristön monimuotoisuuden säilymistä. Yhdistys edistää vakituisten ja vapaa-ajan asukkaiden terveellisen, turvallisen ja viihtyisän asuin- ja elinympäristön säilyttämistä. Yhdistys pyrkii omalla toiminnallaan vaikuttamaan siihen, ettei sen toimialueella tapahdu asuin- tai elinympäristöä, sen viihtyisyyttä tai luonnon monimuotoisuutta vahingoittavaa toimintaa tai hankkeita.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys seuraa maankäytön suunnittelua ja toteuttamista sekä paikallisia ympäristöön vaikuttavia muutoksia. Yhdistys voi käyttää oikeuttaan ympäristövaikutusten arviointi- ja kaavoitusprosesseissa ja tehdä aloitteita, esityksiä, valituksia, selvityksiä ja kannanottoja viranomaisille ja yhteisöille, ja edistää yleistä tietämystä toimialaansa liittyvissä asioissa.

1 Johdanto - yleistä

Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry kiittää mahdollisuudesta lausua Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuiston osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Se on kuitenkin kokonaisuudessaan niukka. Jatkossa asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden osallistumismahdollisuudet tulee ottaa paremmin huomioon. Hanketta on edistetty jo vuosien ajan, mutta kuntalaiset tai vapaa-ajan asukkaat eivät ole saaneet hankkeesta tietoa kuin siinä tapauksessa, että ovat hankealueen maanomistajia. Jatkossa Karvian kunnan tulee panostaa uusiutuvan energian hankkeiden parempaan tiedottamiseen, jotta kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden luottamus päätöksentekoon säilyy.

2 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta olisi tullut tiedottaa paremmin osallisille. Suunnitelma on ollut hankalasti löydettävissä vain kuulutuksen yhteydessä Karvian kunnan Internet-sivuilla, joten osalle kiinnostuneista kommentoijista asiakirja on ollut todennäköisesti vaikeasti löydettävissä. Karvian kunnan tulisi jatkossa tiedottaa laajemmin ja osallistaa kuntalaisia Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimapuiston osayleiskaavaprosessiin. Kunnan tiedottamisen tulee olla avointa.

Kuntalain (410/2015) 5 luvussa säädetään kunnan asukkaiden osallistumisoikeudesta. 22 §:ssä säädetään osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja, 2) selvittämällä asukkaiden ja kunnassa säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai opiskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa jne. 29 §:ssä säädetään viestinnästä. Kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Osayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 132/1999 säätämällä tavalla ja kaavatyön vuorovaikutus järjestetään myös alueidenkäyttölain lain mukaan. Lain an 8. luvussa säädetään kaavoitusmenettelystä ja vuorovaikutuksesta kaavaa laadittaessa. Lain mukaisesti toteutettava osayleiskaavaprosessi on kuvattu kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS). Kaavan aloitusvaiheessa on pidetty yleisötilaisuus 17.12.2024. Osalliset ovat saaneet antaa mielipiteensä OAS:sta. Kaavan luonnos- ja ehdotusvaiheiden

suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman osalta Karvian kunnassa on tarpeen kiinnittää huomiota siihen, että kunnan viranhaltijat ja luottamushenkilöt saavat kaavaprosessin aikana annetun palautteen käyttöönsä ja lukevat sen. Kunnan viranhaltijoiden tulee pitää huoli siitä, että palaute otetaan huomioon valmisteluprosessissa. Kunnan viranhaltijoiden tulee huolehtia siitä, että ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 2 §:n mukaisesti ympäristövaikutukset otetaan Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen valmistelussa täysimääräisesti huomioon.

Karvian kunnan tulee huolehtia osaltaan siitä, että ympäristöluvan tarpeen arviointi tehdään osayleiskaavaprosessin aikana.

3 Suunnittelualue

Suunnittelualueen kartta on liian tiukasti rajattu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Se ei kuvaa riittävän hyvin hankkeen vaikutusalueita. Jatkossa karttamateriaali tulee tuottaa kattavammin ja laadukkaammin sekä siten, että osallisten on mahdollista hahmottaa hankkeen vaikutusalue.

4 Osayleiskaavan tarkoitus ja tavoitteet

Osayleiskaavan tarkoituksena ja tavoitteena kuvataan, että se noudattaa EU:n energia- ja ilmastostrategian ja hallitusohjelman tavoitteita. Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry muistuttaa, että samalla kun pääministeri Orpon hallitusohjelmassa on paljon tavoitteita energiamurroksen toteuttamisesta, sisältää se myös suomalaisen luonnon monimuotoisuutta koskevia tavoitteita, kuten esimerkiksi:

- ”Puhdas suomalainen luonto on meille tärkeää. Vahvistamme luonnon monimuotoisuutta ja torjumme luontokatoa”.
- ”Hallitus turvaa luontopääoman säilymisen osana vastuullista talouspolitiikkaa ja tavoittelee luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä.”

nähtävilläoloaikana tullaan pitämään myös yleisötilaisuuksia ja osallisilla on mahdollisuus antaa kaavaluonnoksesta mielipide ja kaavaehdotuksesta kirjallinen muistutus.

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä osayleiskaavan luonnos- ja ehdotusvaiheessa annettu palaute kootaan erilliseen palauteraporttiin osayleiskaavaselostuksen liitteeksi.

Merkitään tiedoksi.

Ympäristölupa ja osayleiskaavoitus ovat toisistaan erillisiä prosesseja. Tuulivoimalat eivät pääsääntöisesti edellytä ympäristölupaa. Mikäli tuulivoimaloista aiheutuu naapuruussuhdelain 17 § mukaista kohtuutonta haittaa (melu, välke), voimaloiden toteuttaminen saattaa vaatia ympäristönsuojelulain nojalla myönnettävän ympäristöluvan. Ympäristöluvan tarpeen määrittelevät paikallinen ELY-keskus ja/tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Kartta-aineistot tarkentuvat osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostukseen.

Merkitään tiedoksi.

5 Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA)

YVA-menettely on esitetty kaaviona osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, mutta sen aikataulua ei ole kuvattu. Jotta kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat voivat seurata prosessia, tulisi aikataulu kuvata ja kuntalaisten tulee olla tietoisia, mikä vaihe kulloinkin on menossa. Kunta voisi esimerkiksi Internet-sivujensa Ajankohtaista -osiossa tiedottaa koko ajan prosessin eri vaiheista. Tulisi myös ottaa huomioon, että kaikki eivät käytä Internet-sivuja, koska kunnan väestöstä merkittävä osa on ikääntynyttä.

6 Suunnittelualueen nykytila

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa hankealueen kuvataan olevan kokonaisuudessaan pitkälti ojitettujen puustoisien soiden ja turvealueiden vallitsemaa. Kuvauksessa ei mainita sitä, että hankealue on kokonaisuudessaan luonnon monimuotoisuuden ydinaluetta. LUMO-alue ja ekologiset yhteydet tulisi ottaa huomioon jatkosuunnittelussa.

6.1 Natura 2000 -verkostoon kuuluvat suojelualueet

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on kuvattu Natura 2000 -verkoston alueita. Kartta on varsin kattava, mutta tekstissä Natura 2000 -alueita on kuvattu niukasti. On syytä ottaa huomioon, että Natura 2000 -verkoston alueisiin kuuluu vuonna 1956 perustettu Häädetkeitaan luonnonpuisto, joka on yksi Suomen tiukimmin suojelluista luonnonpuistoista. Kokonaisuudessaan Häädetkeitaan luonnonpuiston ja sitä ympäröivien Natura 2000 -verkoston alueiden laajuus on yli 4000 hehtaaria. Natura-alueet kuuluvat keidassuovyöhykkeeseen, jonka suopinta-alasta on ojitettu yli 75 %. Eteläisen Suomen alkuperäisestä suoalasta on suojeltu vain vajaat 2 %.

Suojelualueet on tekstissä kuvattu ylimalkaisesti ja osa puuttuu tekstistä, kuten mm. Pitkänniemenkeidas ja Rastiaisneva. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole tuotu esille alueen luonnon monimuotoisuutta, jolloin osalliset eivät saa kattavaa kuvaa Natura 2000 -verkoston alueista.

Jatkossa tulee kattavasti kuvata alueen suojeluarvot niin kasvillisuuden kuin eläinten, erityisesti linnuston osalta. Häädetkeitaan ja sen ympäristön lintulajeihin kuuluvat muun muassa maakotka, kalasääski, suokukko, mustakurkku-uikku, mustatiira, punasotka ja tukkasotka, joista suurin osa on joko äärimmäisen tai erittäin uhanalaisia. Alueen lintuvesillä pesii useita naurulokki- ja pikkulokki-kolonioita. Edellä mainitut uhanalaiset vesilinnut pesivät lokkiyhdyksuntien suojissa samoin kuin monet riista vesilinnut. Lokit puolestaan saattavat lentää pitkiäkin matkoja ruokailualueensa ja pesintä alueensa välillä. Tuulimyllyt luonnollisesti häiritsevät tuota liikennettä ja vaarantavat näin lokkiyhdyksuntien elinvoimaa.

Tutkimuksissa on osoitettu, että maakotkan törmäysriski tuulivoimaloihin on merkittävä. Maakotkan reviiri tai mahdollisesti useampia reviirejä sijoittuu Haitinkankaan ja Kangaslammin tuuli- ja aurinkovoimala-alueiden ympäristöön. Haitinkankaan hankealue on siten keskellä maakotkan ydinreviirialueita. Asukkailla ja vapaa-ajan asukkailla on kuva- ja videomateriaalia alueen maakotkahavainnoista virallisten laji.fi-havaintojen lisäksi. Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen vaikutukset maakotkaan tulee arvioida maastoseurannan lisäksi maakotkalle laaditun törmäysmallinnuksen

YVA-menettelyn aikataulu kuvataan osayleiskaavan kaavaselostukseen.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa täydennetään luonnon monimuotoisuuden ydinalueeksi maakuntakaavassa osoitetun aluerajauksen osalta.

Natura-alueiden kuvaukset sisällytetään osayleiskaavan kaavaselostukseen.

Suojelualueiden kuvaukset sisältyvät YVA-selostukseen, joka tulee kaavaselostuksen liitteeksi kaikkine selvityksineen.

Osayleiskaava-alueen luonnonympäristön ja mm. linnuston kuvaus sisällytetään kaavaselostukseen YVA-menettelyä varten laadittavien selvitysten pohjalta.

Hankkeen YVA-menettelyä varten on laadittu päiväpetolintuselvitys ja lintujen törmäysmallinnus, selvityksen tuloksia hyödynnetään osayleiskaavatyössä ja osayleiskaavan toteuttamisen vaikutusten arvioinnissa.

avulla sekä tehdä elinympäristömalli lentomääristä, pesäpaikoista ja reviirien käytöstä. Vaikutukset maakotkaan on arvioitava Metsähallituksen vuonna 2022 julkaiseman Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin -ohjeen mukaisesti. Lisäksi tulee ottaa huomioon, että hankealueen lähellä on kalasääskiä.

Kuva 2 Nuori maakotka Suovanevalla Haitinkankaan hankealueen luoteispuolella 3.1.2025

Kuva 3 Maakotka Kovesjärvellä 4.8.2023

Häädetteitaan luonnonpuistossa ja sen läheisillä suoalueilla esiintyy myös riekkoa, joka on vaarantunut laji. Alueet ovat riekon esiintymisen etelärajaa läntisessä Suomessa. Häädetteitaan luonnonpuiston suojeluperusteina ovat saukko ja liito-orava, joita esiintyy mm. suunniteltujen sähkönsiirtoreittien varrella tai läheisyydessä.

Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimalan lähiseudulla on toteutettu hankkeita, joilla on pyritty palauttamaan ja vahvistamaan eläinlajeja niiden luontaisilla asuinseuduilla. Sekä Haitinkankaan että Kangaslammin tuuli- ja aurinkovoimala-alueet sijoittuisivat Lauhanvuoren ja Seitsemisen kansallispuistojen puoleenväliin. Metsähallituksen Eräpalvelut on pyrkinyt vuodesta 2016 alkaen osana EU-rahoitteista MetsäpeuraLIFE-hanketta palauttamaan Suomen alkuperäislajistoon kuuluvan metsäpeuran sen entisille asuinsijoille läntiseen Suomeen. Tavoitteena on ollut saada Lauhanvuoren ja Seitsemisen kannat yhdistymään. Aurinkovoimala-alueet ovat yleensä aidattuja alueita, jolloin ne vaikeuttavat eläinten, kuten hirvieläinten, liikkumista. Muista hirvieläimistä hirvien osalta ei ole tehty Suomessa tutkimusta tuuli- tai aurinkovoimaloiden vaikutuksista. Puolassa tehdyn tutkimuksen mukaan tuulivoimaloiden oletetaan heikentävän metsäkauriiden kykyä kuulla tai havaita petoja. Haitinkankaan alue sijoittuu lisäksi Lauhanvuoren susilauman reviirille ja alueen ympäristön eläimistöön kuuluu mm. ahma ja ilves.

Karvianjoen jokihelmisimpukka- eli raakkukantaa on pyritty elvyttämään viime vuosina. Karvianjoen raakkujen elinvoimaisuus on vaarantunut ja arvioiden mukaan kuolleisuus on nopeaa. Etelä-Suomen raakkujokia yhdistää valuma-alueelta tuleva kuormitus, joka on heikentänyt ja jopa hävittänyt raakkuja. Haitinkankaan suunniteltu aurinkovoimala-alue sijaitsee Karvianjoen latvoilla ja voi heikentää entisestään joen raakkukantaa.

Riekon esiintyminen hankealueella on selvitetty YVA-menettelyn yhteydessä laaditussa kanalintuselvityksessä.

Merkitään tiedoksi.

Karvianjoen jokihelmisimpukan lajiherkkyyttä ympäristömuutoksille avataan YVA-selostuksessa. Haitinkankaan aurinkovoimahankkeen alueille on laadittu alustavat hulevesiselvitykset ja vesienhallintasuunnitelmat, joissa määritellään hulevesien käsittelyn tekniset ratkaisut siten, että Karvianjoen vedenlaatu

Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry pitää erityisen tärkeänä, että Natura 2000 -verkoston alueisiin kohdistuvat vaikutukset arvioidaan huolellisesti osayleiskaavaprosessin aikana. Natura-arvioinnin tarveselvityksen arviointi tulee tehdä uudelleen useiden tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden. Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimalahankkeen osalta yhteisvaikutusten arviointi on erittäin keskeistä, koska yhdessä Takakangas-Pihlajaharjun ja Kangaslammin hankkeiden kanssa Häädetkeitaan luonnonpuiston alueelle muodostuu kolmen hankkeen yhteisvaikutusalue, joka ei jätä luonnonpuiston alueelle elintilaa tuulivoima-alueita karttaville eläimille.

Luonnonvarakeskuksen (Luke) tutkimuksessa on osoitettu, että osa eläimistä karttaa tuulivoimala-alueita aina viiden kilometrin etäisyydelle saakka. Näitä eläimiä ovat muun muassa maakotka, metsäpeura ja metsäkanalinnut (mm. riekko). Myös ahma on erittäin arka eläin.

6.2 Maisema-alueet

Osallistumis- ja arviointi esittää maisema-alueista ristiriitaista tietoa, sillä tekstissä mainitaan Kirkkojärven-Karviajärven kulttuurimaisema, joka sijoittuu n. 4 kilometrin päähän suunnittelualueesta ja Karvian kulttuurimaisema, jonka eteläiset osat ulottuvat n. 7 kilometrin päähän suunnittelualueesta. Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että hankkeen valmistelu on täsmällistä, eikä jätä osallisille tulkinnanvaraa. Maisema-alueiden osalta on erittäin tarpeellista esittää suunnitteluprosessin aikana kattavat havainnekuvat 350 metriä korkeiden tuulivoimaloiden maisemavaikutuksista. Arviointi tulee ulottaa lähivaikutusalueen osalta vähintään 10 kilometrin ja ulomman vaikutusalueen osalta vähintään 20 kilometrin päähän voimaloiden korkeuden ja tasaisen maaston vuoksi. Tämä on tärkeää, jotta kuntalaiset ja vapaa-ajan asukkaat pystyvät arvioimaan asuin- ja elinympäristönsä viihtyvyyteen, virkistysalueiden käyttöön ja elinkeinoihin kohdistuvat vaikutukset. On mallinnettava eri korkuisia voimaloita, koska karvialaisten käsitys maisemamuutoksesta perustuu hyvin paljon matalampien ja pienempien voimala-alueiden aiheuttamaan näkyvyyteen.

6.3 Yhdyskuntarakenne ja asutus

Yhdyskuntarakenne ja asutus on kuvattu osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa suppeasti ja ylimalkaisesti. Kaikkia lomarakennuksia ei esimerkiksi Ojajärven ympäristössä ole esitetty kartalla. Suppeaa tarkastelua ei voi pitää riittävänä, sillä vaikutukset kohdistuvat huomattavasti kauemmas, koska kyseessä ovat 350 korkeat tuulivoimalat. Ojajärven lisäksi merkittäviä vaikutuksia tulee Parkanon kaupungin alueella sijaitsevien pienten järvien alueille.

Yhdyskuntarakenteen ja asutuksen tarkastelu tulee ulottaa vähintään 10 kilometrin säteelle hankealueesta. Ympäristöministeriön vuonna 2024 julkaisemassa "Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa" -julkaisussa on esitetty lähi- ja välialueen raja eri kokoisille tuulivoimaloille. Esimerkiksi 350 metriä korkean tuulivoimalan suositeltu etäisyysvyöhykkeen raja: lähialue – välialue on noin 9,5 kilometriä. Hankkeella on vaikutuksia (lähivaikutusalue)

ei heikkene ja jokihelmisimpukan elinolosuhteet tulevat säilymään.

Hankkeen vaikutukset Natura 2000 -verkostoon on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä. Osayleiskaavan toteuttamisen yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa tullaan arvioimaan.

Merkitään tiedoksi.

osana kaavaselostusta ja YVA-menettelyn yhteydessä laaditut näkemäalueanalyysit ja havainnekuvat esitetään kaavaselostuksessa.

Yhdyskuntarakenne ja asutuksen ajankohtainen tilanne tarkistetaan osayleiskaavan luonnosvaiheeseen ja päivitetään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Osayleiskaavan toteuttamisen vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään YVA-menettelyn yhteydessä laadittuja näkemäalueanalyysiejä ja havainnekuvia. YVA-menettelyn yhteydessä laadittu maisemavaikutusten arviointi on tehty

myös mm. Parkanon Kovesjärvelle, Pirttijärvelle ja aina Kuusijärvelle ja Kotojärvelle saakka, mutta ne on rajattu kartasta pois. Kaikkiin pienten järvien ympäristöön kohdistuu myös yhteisvaikutuksia yhdessä Takakangas-Pihlajaharjun ja Kangaslammin hankkeiden myötä.

Kartta-aineisto tulee jatkossa esittää laajemmin ja laadukkaammin.

6.4 Liikenne suunnittelualueelle

Liikenne suunnittelualueella on esitetty ylimalkaisella kartalla, josta liikenteen paikallista järjestelyä on vaikea hahmottaa. Esitetty reitti on mutkainen ja haastava kuljetuksille. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on esitetty vain tuulivoimalan osien kuljetusreitti. Aurinkovoimalan osalta kuljetus- ja rakentamisreittejä ei ole esitetty, joten osallisten on mahdotonta hahmottaa kokonaisuutta. Myös tuulivoimalan osalta rakentamisvaiheen aikana tultaisiin mahdollisesti käyttämään myös muita reittejä, joten ne olisi tarpeellista kuvata. Koska hankealuetta ei liikenteellisesti ole kuvattu riittävällä tarkkuustasolla ei osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta ole mahdollista hahmottaa sitä, millaisia liikenteellisiä vaikutuksia hankkeella olisi maanteiden osalta, joita kulkee sekä hankealueen sisällä että sen ulkoreunalla. Kyseessä ovat kuitenkin julkisessa käytössä olevat tieosuudet, eivät yksityistiet. Liikenteen osalta tarvitaan tarkempaa havainnollistamista.

7 Suunnittelutilanne

7.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry kiinnittää huomiota siihen, että tavoitteet on kuvattu vain otsikkotasolla. Erityisesti terveelliseen ja turvalliseen elinympäristöön, melusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen sekä erityisesti luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymiseen tulee kiinnittää Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimalahankkeen osalta erityistä huomiota.

7.2 Maakuntakaavat

7.2.1 Satakunnan maakuntakaava

Satakunnan maakuntakaavan osalta todetaan, että hankealuetta ei ole osoitettu tuulivoimatuotantoon, eikä myöskään aurinkovoimatuotantoon. Tätä tulee pitää pohjana jatkosuunnittelulle, mikä tarkoittaa sitä, että hanke ei ole toteuttamiskelpoinen. Luonnon monimuotoisuuden ydinalue on jätetty toteamatta maakuntakaavaluonnos 2050 osalta, vaikka se näkyy kartalla. Tekstissä on selitetty vain ekologiset yhteystarpeet (vihreä nuoliviiva). Tämä antaa harhaanjohtavan kuvan luonnon monimuotoisuuden ydinalueiden osalta osallistumisen ja arvioinnin pohjaksi. Asia pitää korjata jatkosuunnittelussa.

7.2.2 Pirkanmaan maakuntakaava

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman tekstissä kuvataan, että hankealuetta ei ole merkitty Elonkirjon ja energian vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoimatuotannon tai aurinkoenergian alueeksi. Tätä tulee pitää pohjana jatkosuunnittelulle, mikä tarkoittaa sitä, että hanke ei ole toteuttamiskelpoinen. Tekstissä on todettu, että suunnittelualue rajautuu Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitettuun luonnon monimuotoisuuden ydinalueeseen ja että alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa.

Ympäristöministeriön ohjeistusta (2024) noudattaen.

Osayleiskaavan toteuttamisen liikenteelliset vaikutukset arvioidaan kaavatyön yhteydessä YVA-menettelyn pohjalta. Kuljetusreitit kuvataan osayleiskaavan selostuksessa.

Osayleiskaavaan liittyviä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita tullaan avaamaan laajemmin osayleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksessa.

Satakunnan maakuntakaavan 2040 ja maakuntakaavan 2050 luonnosvaiheen merkinnät tarkennetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Merkitään tiedoksi.

7.3 Yleiskaavat

Yleiskaavatilanteen kuvauksessa on jätetty toteamatta, että meneillään on Kangaslammin tuuli- ja aurinkovoima-alueen osayleiskaavan laadinta. Tämä antaa puutteellisen kuvan hankkeiden yhteisvaikutuksista osallisille. Jatkossa on erittäin tärkeää, että kaikkien lähialueen tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden yhteisvaikutukset otetaan huomioon ja kerrotaan kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille.

7.4 Asemakaavat ja 7.5 Maanomistus

Asemakaavojen kuvauksessa on puutteita ja hankealueen maanomistus on kuvattu ylimalkaisesti.

7.6 Rakennusjärjestys

Karvian kunnan rakennusjärjestystä olisi tullut avata osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa sen oleellisten kohtien osalta. On otettava huomioon, että vuodelta 2003 peräisin olevassa rakennusjärjestyksessä ei ole otettu huomioon tuuli- tai aurinkovoimarakentamista.

8 Liittyminen muihin tuuli- ja aurinkovoimahankkeisiin

Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry kiinnittää huomiota siihen, että eri tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden esittäminen on osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa puutteellista ja karttakuvat harhaanjohtavia. Esimerkiksi Kuva 5 esittää hankealueet erittäin epätarkasti. Esimerkiksi Kangaslammin tuuli- ja aurinkovoimalahanke (33) on esitetty aivan VT23 varteen sijoittuvaksi, vaikka hankealue rajautuu Häädetkeitaan Natura 2000 -alueeseen. Samoin Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimapuisto on kartalla merkitty huomattavasti kauemmas Haitinkankaasta kuin se todellisuudessa on.

Jatkossa liittyminen muihin tuuli- ja aurinkovoimahankkeisiin ja niiden yhteisvaikutukset tulee kuvata asianmukaisesti ja hankkeiden todellisten alueiden ja vaikutusalueiden mukaisesti, jotta osallisten on mahdollista arvioida yhteisvaikutuksia. Tämä on erityisen tärkeää, koska hankkeet sijaitsevat lähellä toisiaan ja niillä on yhteisvaikutuksia ihmisten elin- ja asuinympäristön sekä luonnonympäristön kannalta. Yhteisvaikutusten huolellinen tarkastelu on äärimmäisen tärkeää, koska hankealueiden vaikutuspiiriin jää yli 4 000 hehtaaria Natura 2000 -verkoston alueita.

8.1 Tuulivoimahankkeet

Tuulivoimahankkeiden kuvaus sisältää puutteellista ja harhaanjohtavaa tietoa ja antaa siten epätarkan kuvan yhteisvaikutuksista. Luvun 8.1. tekstistä puuttuu esimerkiksi kokonaan maininta Parkanon Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimalahankkeesta, vaikka se on kuvattu Kuvassa 5 ja mainittu toisaalla osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kuvan 5 voimala-alueet olisi ollut syytä listata niminä, ainakin lähimpien voimala-alueiden osalta. Karvian Siliäkankaan tuulivoimapuiston osalta Karvian kunnanhallitus ei loppuvuodesta 2023 hyväksynyt kaavoitus sopimusta Ilmattaren kanssa alueen osayleiskaavoituksesta.

8.2 Aurinkovoimahankkeet

Aurinkovoimahankkeiden kuvaus antaa harhaanjohtavan kuvan, sillä esimerkiksi Kangaslammin tuuli- ja aurinkovoimahankkeen osalta ei

Lähialueiden tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden luettelo ja karttaesitys päivitetään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Lähialueiden tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden luettelo ja karttaesitys päivitetään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Osayleiskaavan yhteisvaikutukset lähialueen hankkeiden kanssa tullaan arvioimaan osayleiskaavatyön kuluessa.

Lähialueiden tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden luettelo ja karttaesitys päivitetään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

ole mainittu, että hanke sisältää myös aurinkovoimala-aluetta. Kuvien 5 ja 6 osalta olisi tullut listata niminä kaikki aurinkovoimala-alueet. Kuvassa 6 olisi ollut tarpeellista esittää hankkeiden yhteisvaikutuksia, mutta epäselvässä kartassa kuvataan ainoastaan etäisyyksiä muista hankkeista. Kartan mittakaava antaa harhaanjohtavan kuvan etäisyyksistä, koska hankkeiden sijainnit on esitetty epätarkasti.

9 Laadittavat selvitykset

Luontoselvityksissä ei mainita lainkaan Natura-arvioinnin tarveselvitystä. Natura-arviointien tarvetta tulee tarkastella uudelleen, koska Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimala-alue rajoittuu Natura 2000 -verkoston alueisiin. Esimerkiksi Horjunkeitaan osalta ei ole asianmukaista esittää, ettei selvitystä tarvittaisi YVA-ohjelmassa mainitun ojien vedenvirtaussuuntien vuoksi.

Luontoselvityksissä ei mainita lainkaan selvityksiä koskien seuraavia eläinlajeja: maakotka, susi, saukko ja euroopanmajava. Selvitykset tulee tehdä, koska hankealueen välittömässä läheisyydessä tai siirtojohton alueella on havaittu kyseisiä eläimiä. Lisäksi tarvitaan metsäpeuraselvitys MetsäpeuralIFE-hankkeen vuoksi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa 11.3. Kaavoitusprosessi, tavoiteaikataulu ja vuorovaikutus -kohdassa on mainittu, että selvitykset on tehty kesäkuun 2023 – syyskuun 2024 välillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma olisi pitänyt tehdä jo ennen tätä, jotta asukkailla ja vapaa-ajan asukkailla olisi ollut mahdollisuus vaikuttaa tehtäviin selvityksiin. Selvityksiä tai niiden laatua ei ole kuvattu yksityiskohtaisemmin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, joten niiden riittävyttä on mahdotonta arvioida.

Laadittavissa selvityksissä ei ole mainittu lainkaan työllisyys- ja elinkeinoselvityksiä. Osana osayleiskaavaprosessia tulee laatia selvitys siitä, mitkä ovat konkreettiset ja realistiset työllisyysvaikutukset lyhyellä aikavälillä (1. suunnitteluvaihe ja 2. rakentamisvaihe) ja pitkällä aikavälillä (3. käyttövaihe/pysyvät työllisyysvaikutukset). Selvitykset tulee tehdä Karvian kuntaan kohdistuvista vaikutuksista. Vaikutusten selvittämisessä pitää ottaa huomioon sekä asukkaiden että vapaa-ajan asukkaiden näkökulmat. Tulee selvittää esimerkiksi maatalouskäytöstä poistuvien peltojen osuutta, vaikutuksia mökkivuokraukseen melu-, välke- ja maisemavaikutusten takia, eikä luonto- ja hyvinvointimatkailutoimintaan kohdistuvia vaikutuksia. Tulee arvioida, paljonko tuulivoimalat laskevat hankealueen läheisyydessä sijaitsevien luontomatkailukohteiden ja yritysten houkuttavuutta ja sitä kautta aiheuttavat paikallisille yrittäjille menetyksiä tai jopa toiminnan kannattamattomuutta. Huomioitava on myös etätyöläiset, jotka asuvat paikkakunnalla pysyvästi tai tekevät töitä monta kuukautta vuodessa loma-asunnoissaan tai vuokramökeillä. Paikkakunnalla kirjoilla olevat etätyöläiset maksavat veronsa asuinkuntaansa. Heitä on houkuteltu paikkakunnalle mm. luonnonrauhan ja palveluiden läheisyyden yhdistelmän mainostamisella.

Hankkeen työllistävät vaikutukset tulee arvioida realistisesti. Tulee arvioida rakentamisaikaiset sekä pysyvät työllisyysvaikutukset erikseen. Rakentamisaikaisia työllisyysvaikutuksia tulee yleensä vähän, sillä rakentamiseen osallistuvat ovat yleensä työmaalta

Lähialueiden tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden luettelo ja karttaesitys päivitetään osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

Hankkeen YVA-menettelyssä on laadittu Natura-arvioinnin tarveharkinta sekä Natura-arviointi Suomijärven Natura 2000 -verkostoon kuuluvalla alueella.

YVA-menettelyn yhteydessä on laadittu selvitykset myös päiväpetolinnuista, saukosta ja suurpedoista. Selvityksiä hyödynnetään osayleiskaavatyössä.

Osayleiskaavan selvitysten riittävyttä on mahdollista arvioida sekä kaavan luonnos/valmisteluvaiheen että ehdotusvaiheen nähtävilläolon aikana. Osallisilla on mahdollisuus jättää kaavan luonnos- ja ehdotusvaiheissa kirjallinen mielipide/muistutus Karvian kunnalle. Laadittuja selvityksiä tullaan avaamaan YVA-selostuksesta pidettävässä yleisötilaisuudessa.

Osayleiskaavan toteuttamisen vaikutukset työllisyyteen ja elinkeinoelämään sekä tuuli- ja aurinkovoimaloiden rakentamis- että käyttövaiheessa on selvitetty YVA-menettelyssä. Tuloksia hyödynnetään osayleiskaavan toteuttamisesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa.

Merkitään tiedoksi.

toiselle kiertäviä alan ammattilaisia, jotka käyttävät rajoitetusti esimerkiksi yöpymis- tai muita paikkakunnan palveluita. Pysyvät työllisyysvaikutukset ovat tätäkin vähäisempiä, sillä voimaloiden huoltotyöt tekevät usein ulkopaikkakuntalaiset ja valvonta hoidetaan muualta.

Tuulivoimasta koituu pysyviä maisema-, välke- ja meluhaittoja asukkaille, vapaa-ajan asukkaille ja etätyöläisille. Pitää arvioida tuulivoimasta aiheutuva verotulojen väheneminen ja työttömyyden kasvu. Kunnan verotuloja vähentää etätyöläisten pois muutto. Työttömyyttä aiheuttaa mm. luontomatkailun, vapaa-ajan asukkaiden ja etätyöläisten vähenemisen aiheuttama ostovoiman katoaminen paikkakunnalta ja sen vaikutus paikallisiin yrittäjiin (ruokakaupat, rakennus ja remontointi, parturit, vaateliikkeet, tapahtumat jne). Arvioinnissa pitää verrata tuulivoimasta koituvan väliaikaisen työllistävän vaikutuksen suuruutta ja suhdetta pysyvästä maisemahaitasta aiheutuvaan työllisyyttä laskevaan vaikutukseen. Pitää arvioida myös se, että miten asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden seuraavat sukupolvet kiinnittyvät paikkakunnalle.

Tulee laatia selvitys ja suunnitelma voimaloiden purkuvaiheesta ja siihen liittyvistä vastuista. Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimalat vaativat mittavat perustustyöt. Tämän vuoksi uusien kivennäismaanottoalueiden perustamisen tarve, alueiden käyttö ja kivennäisaineiden määrä tulee arvioida huolella sekä tuuli - että aurinkovoima-alueilla. Niiden aiheuttama muutos maisemassa yhdessä sähköverkkorakentamisen ja tiestön leventämisen ja oikaisujen kanssa tulee olla osa maisemamuutoksen arviointia.

Välke- ja varjostusselvitykset ja -mallinnukset sekä melumallinnukset tulee tehdä tuulivoimaloiden 350 metrin koon vuoksi vähintään kolmen kilometrin etäisyydelle siten, että saadaan luotettavat laskelmat kaikkien asuin- ja lomarakennusten osalta siitä, kuinka kauaksi tuulivoimaloista kulkeutuu 40 desibelin melua ja miten maastonmuodot vaikuttavat melun kulkeutumiseen. Koska voimaloiden koot ovat kasvaneet, tulee ottaa huomioon Takakangas-Pihlajaharjun sekä Kangaslammin hankkeiden yhteisvaikutukset. On arvioitava, onko keskiäänitasojen mallinnus riittävä tapa mallinnuksen tekemiseen, koska melu voi esimerkiksi tuuliolosuhteista ja vuodenajasta riippuen vaihdella merkittävästi ja olla yhtäjaksoisesti pitkään häiritsevää. Voimalatyypin tulisi olla selvillä, jotta mallinnukset voidaan tehdä riittävän luotettavalla tavalla. YVA-ohjelmassa ei ole huomioitu roottorien koon kasvua, mikä tulee ottaa huomioon mallinnuksissa. Virkistyskäyttöarvot pitää ottaa huomioon melumallinnuksen tekemisessä. YVA-ohjelmassa pienitaajuisen melun laskenta on todettu tehtävän erillislaskentana lähimpien asuin- ja lomarakennusten kohdalla. Laskenta tulisi tehdä kaikkien neljän kilometrin etäisyydellä olevien asuin- ja lomarakennusten osalta.

Välkemallinnus (mihin vuoden- ja kellonaikaan varjostus tapahtuu) tulee suorittaa kaikkien 1-3 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista sijaitsevien vakituisten ja vapaa-ajan kiinteistöjen osalta. On otettava huomioon, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa tai osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ei ole esitetty riittävällä tarkkuudella kaikkia loma-asuntoja. Kaikki nykyiset vakituiset ja loma-asunnot tulisi huomioida. Koska voimalat ovat 350 metriä korkeita, on välkemallinnus ulotettava koko välkealueelle. Voimaloiden tyyppi tulisi olla tiedossa, kun mallinnus tehdään, jotta se olisi luotettava.

Merkitään tiedoksi.

Tuuli- ja aurinkovoimaloiden purkuvastuut on kuvattu kuvaamaan YVA-selostuksessa.

Osayleiskaavan toteuttamisen vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään YVA-menettelyn yhteydessä laadittuja melu- sekä välke- ja varjostusselvityksiä. Selvitykset laaditaan kulloinkin voimassa olevaa Ympäristöministeriön ohjeistusta noudattaen. 40 dB melualue sisällytetään osayleiskaava-alueeseen.

Tuulivoimaloiden välke- ja varjostusselvitykset sekä lentoestevalojen vaikutusselvitys laaditaan kulloinkin voimassa olevan Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

Valo-varjo-olosuhteiden vaikutuksissa tulee arvioida myös yöaikaisten lentoestevalojen vaikutus, etenkin Haitinkankaan tuulivoimaloiden osalta, mutta myös yhteisvaikutus, joka aiheutuu alueen pienten järvien alueelle yöaikaan noin 10 kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Näitä järviä ovat mm. Ojajärvi, Ylinen Kirjasjärvi, Alinen Kirjasjärvi, Häädetjärvi, Kovesjärvi, Pirttijärvi, Kotojärvi ja Kuusijärvi. Myös voimaloiden päiväaikaista heijastusvaikutuksista veden pintaan tulee tehdä arvio, sillä heijastukset voivat kertautua veden pinnassa etenkin lähietäisyydellä muun muassa Ojajärven, Ylisen Kirjasjärven ja Alisen Kirjasjärven alueilla.

Näkymäalueanalyysit ja kuvasovitteet tulee ulottaa koko sille alueelle, johon 350 m korkeat tuulivoimalat, aurinkovoima-alueet sekä ilmajohtona toteutettava sähkönsiirtoreitti tulisivat näkymään. Selvityksissä on arvioitava vaikutukset kaikkiin vaikutusalueelle sijoittuviin, selvityksissä todettuihin rakennetun ympäristön ja maiseman arvokohteisiin.

Maisemavaikutusten arviointi tulee ulottaa Ympäristöministeriön vuonna 2024 julkaisemassa Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa -julkaisun mukaisesti Haitinkankaan tuulivoimaloiden esitetyn korkeuden perusteella. Ympäristöministeriön julkaisussa on 350 metriä korkean tuulivoimalan suositeltu etäisyysvyöhykkeen raja: lähialue – välialue on noin 9,5 kilometriä. Näin ollen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa esitetty 3 kilometrin lähimaisema-alue ei ole riittävä, vaan sen tulee olla vähintään 10 kilometriä ja ulomman vaikutusalueen osalta vähintään 20 (40) kilometriä. Havainnekuissa tulee hyödyntää monipuolisesti nykytekniikkaa sekä ottaa huomioon eri vuodenaajat, vuorokaudenaajat ja valaistusolosuhteet.

Havainnekuvien kuvauspaikoiksi tulee valita näkymäalueiden arvokohteita ja -alueita. Tämä on erityisen tärkeää suojeltujen suoalueiden osalta, koska niitä voidaan käyttää luontomatkailu- ja virkistyskäytössä. Havainnekuissa ja maisemavaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset. Maisemavaikutusten osalta on laadittava havainnekuvat maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen osalta (Karvian Kirkkojärvi, Karvianjärvi). Havainnekuissa on huomioitava eri hankkeiden yhteisvaikutukset elin- ja asuinympäristön viihtyisyyteen erityisesti pienten järvien rannoilla olevan vapaa-ajan asutuksen näkökulmasta, koska järviin voi tulla heijastusvaikutuksia useilta alueilta, etenkin yöaikaan punaisten valojen osalta. Järviä, joiden alueelle maisemavaikutusten arviointi tulee ulottaa, ovat: Ojajärvi, Ylinen Kirjasjärvi, Alinen Kirjasjärvi, Suomijärvi, Häädetjärvi, Kovesjärvi, Pirttijärvi, Kotojärvi ja Kuusijärvi.

Koska Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimala-alueella on runsaasti suojelualueita, tulee laatia asiantuntija-arvio siitä, vaikuttavatko maisemakuvan muutokset heikentävästi kohteiden suojeluperusteena oleviin arvoihin tai luonteeseen. Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry edellyttää, että laaditaan toimenpide-ehdotukset siitä, miten merkittäviä haitallisia maisemavaikutuksia voidaan vähentää.

Merkitään tiedoksi.

Tuuli- ja aurinkovoimaloiden maisemaselvitykset laaditaan kulloinkin voimassa olevan Ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Osayleiskaavan toteuttamisen maisemavaikutukset läheisiin Natura 2000 alueisiin tullaan arvioimaan osayleiskaavatyössä. Arvioinnissa hyödynnetään YVA-menettelyssä saatuja tuloksia.

Arkeologisten kohteiden inventointi on tehtävä koko hankealueelta, sillä ilmeisesti se on tehty vain aurinkovoimala-alueen osalta.

10 Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi olisi tullut avata osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, sillä tavalliselle kuntalaiselle tai vapaa-ajan asukkaalle MRL 9 §, tai MRA 1 § eivät avaudu helposti. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 9 §:n mukaan "Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia."

11 Osallistuminen ja vuorovaikutus

11.1 Osalliset

Osallisissa ei mainita vapaa-ajan asukkaita. Vapaa-ajan asukkaat tulee ottaa huomioon osallisissa, koska heillä on merkitystä Karvian elinvoimaisuudelle muun muassa paikallisten yritysten asiakkaina ja palveluiden käyttäjinä. Asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille tulee laatia asukaskysely. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma -kohdassa ei ole käsitelty lainkaan asukaskyselyä, joka on mainittu hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa (YVA-ohjelma).

Asukaskysely on ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa esitetty tehtäväksi hankkeen keskeiselle vaikutusalueelle noin viiden kilometrin säteellä hankealueesta asuville tai tällä alueella loma-asunnon omistaville. Tätä ei voi pitää riittävänä, sillä vaikutukset kohdistuvat huomattavasti kauemmas, koska kyseessä ovat 350 korkeat tuulivoimalat. Asukaskysely tulee ulottaa vähintään kaikille 10 kilometrin säteellä hankealueesta asuville tai loma-asunnon omistaville. Ympäristöministeriön vuonna 2024 julkaisemassa "Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa" -julkaisussa on esitetty lähi- ja välialueen raja eri kokoisille tuulivoimaloille. Esimerkiksi 350 metriä korkean tuulivoimalan suositeltu etäisyysvyöhykkeen raja: lähialue – välialue on noin 9,5 kilometriä.

Haitinkankaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa todetaan, että YVA-prosessin tarkoituksena on tuottaa kansalaisille lisätietoa suunnitellusta hankkeesta, hankkeesta vastaavalle tietoa ympäristön kannalta sopivimman vaihtoehdon valitsemiseksi ja viranomaiselle sen arvioimiseksi, täyttääkö hanke luvan myöntämisen edellytykset ja millaisin ehdoin lupa voidaan myöntää. Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry pitää kannatettavana sitä, että kansalaisille tuotetaan lisätietoa suunnitellusta hankkeesta. Tuotettavan lisätiedon tulee sisältää avointa tietoa myös tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden haittavaikutuksista asukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden asuin- ja elinympäristöön sekä vaikutuksista luontoon.

Kyselyyn tulee olla mahdollista vastata koko perhekuntien jäsenten tai loma-asuntojen käyttäjien, koska esimerkiksi loma-asuntoja voi käyttää laaja joukko ihmisiä. Näin ollen paperilomakkeella toteutettava kysely ei ole riittävä. Kyselyssä tulee selvittää erityisesti elin- ja asuinympäristöön liittyvää käyttöä ja merkitystä siten, että kyselyssä kuvataan avoimesti haittavaikutukset ihmisten terveyteen,

Koko hankealueelle sekä sähkönsiirron alueelle on laadittu arkeologinen inventointi kesällä 2024.

Merkitään tiedoksi.

Vapaa-ajan asukkaat lisätään osallisiin.

Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeeseen liittyvä asukaskysely toteutettiin alkuvuodesta 2025 YVA-menettelyn yhteydessä. Asukaskyselyn tuloksia avataan osayleiskaavan selostuksessa.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

elinoloihin, viihtyvyyteen, alueen virkistyskäyttöön, elinkeinoin ja aineelliseen omaisuuteen liittyen. Asukaskyselyn väittämiin tulee olla mahdollista vastata asteikolla 1-10. Monivalintakysymykset tulee laatia niin, että ne eivät johdattele vastaajia.

Valtakunnallisesti ja mm. Takakangas-Pihlajanharjun tuulivoima-alueen asukaskyselyä (Parkanon Tuuli, Sitowise) on kritisoitu johdattelevuudesta, tilastollisesta vääristämisestä ja manipuloivasta kysymyksen asettelusta.1 Kyseinen kysely on vääristävä, eikä ole kierrätettävissä Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeeseen. Asukaskyselyyn tulee sisällyttää selkeitä ja tilastoitavia kysymyksiä. Asukaskyselyssä tulee olla suora kysymys "Asteikolla 1-10 kannatatteko Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen toteuttamista? 1 - en, hanketta ei pidä toteuttaa 10 - kannatan hankkeen toteuttamista" ja lisäksi tieto siitä, onko vastaajalla kiinteistö tai maanomistus tai usein käytetty vierailukohde 10 km säteellä suunnitelluista hankealueista. Kyselyssä ei saa rajata vastausvaihtoehtoja tilastoa vääristävällä tavalla esim. seitsemästä haitasta vastaaja voi valita vain kolme. Kysymykset haitoista ja hyödyistä pitää jokainen voida arvioida viisiportaisella asteikolla esim. 1 - ei haittaa 5 - merkittävää haittaa. Osalla asukkaista on myös useampia kiinteistöjä eri etäisyydellä hankealueesta. Kyselyyn tulisi voida vastata eri kiinteistöjen sijainnin näkökulmasta. Lisäksi kyselyssä tulee olla mahdollista antaa kysymyksittäin avointa palautetta ja se tulee ottaa huomioon ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Kohdan 4 osalta Karvian ja Parkanon elinympäristön puolesta ry katsoo kuuluvansa yhdistykseen ja yhteisöihin, jotka ovat osallisia kaavan valmisteluun. Yhdistys katsoo, että sillä tulee olla mahdollisuus osallistua Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen seurantaryhmään ja, että seurantaryhmän kokouksiin on etäosallistumismahdollisuus. Yhdistykseltä tulee pyytää lausunnot hankkeesta sen eri vaiheissa. Osallisiin yhdistykseen tulee sisällyttää sekä Porin ja Pirkanmaan lintutieteelliset yhdistykset.

Vuorovaikutuksen osalta osallistumis- ja arviointisuunnitelma ei ole riittävä. Yleisötilaisuuksia on suunniteltu järjestettävän yksi OAS-vaiheessa, osayleiskaavaluonnosvaiheessa ja osayleiskaavaehdotusvaiheessa. Sekä osayleiskaavaluonnos-, että osayleiskaavaehdotusvaiheessa tulee järjestää useampia yleisötilaisuuksia, jotta kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden on mahdollista osallistua tilaisuuksiin. Tilaisuuksista tulee tiedottaa aktiivisesti ja laajasti. Kunnan Internet-sivujen lisäksi ei riitä, että Facebook-sivuilla tiedotetaan samana päivänä, kun yleisötilaisuus järjestetään.

Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimala -hankkeeseen liittyen on adressit.com -palvelussa kerätty allekirjoituksia "Ei tuuli- tai aurinkovoimaa Häädetkeitaan luonnonpuiston ympäristöön!" -adressiin. Sen on 2,5 viikossa allekirjoittanut 246 henkilöä. On otettava huomioon, että monilla allekirjoittaneista on sidoksia Karviaan, vaikka sijainniksi on merkitty muu kunta. Allekirjoitusten keräys jatkuu.

Merkitään tiedoksi.

Osallisten luetteloa täydennetään lintutieteellisten yhdistysten osalta.

Osayleiskaavan vuorovaikutus toteutetaan voimassa olevan alueidenkäyttölain kaavojen vuorovaikutuksesta säätämällä tavalla.

Merkitään tiedoksi.

<u>9 Puolustusvoimat Esikunta 2. Logistiikkarykmentti</u> 17.1.2025 <u>Yleistä Puolustusvoimien lausunnoista tuulivoimahankkeessa</u> Puolustusvoimat antaa erilliset lausunnot tuulivoimasta alueidenkäytön suunnittelussa ja tuulivoimahankkeen hyväksyttävyydestä. Puolustusvoimien Logistiikkarykmentit (1.-3.) antavat lausunnot tuulivoiman suunnittelussa kuten kaavoituksessa ja ympäristövaikutusten arvioinnissa. Pääesikunnan operatiivinen osasto antaa tuulivoimatoimijoille Puolustusvoimien lausunnot tuulivoimahankkeiden hyväksyttävyydestä. <u>Puolustusvoimien lausunto osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta</u> Puolustusvoimat on osallinen tuulivoimaa koskevassa kaavoituksessa ja antaa lausunnot kaavoituksen aikana. Alueidenkäytön suunnittelussa maanpuolustuksen kehittämistarpeet ja toimintamahdollisuudet tulee huomioida alueidenkäyttölain (132/1999) 4 a §:n sekä terveellistä ja turvallista elinympäristöä koskevan valtakunnallisen alueidenkäyttötavoitteen perusteella. Tuulivoimaloista yleisesti voi aiheutua merkittäviä ja laaja-alaisia vaikutuksia puolustusvoimien aluevalvonnassa käyttämiin sensorijärjestelmiin. Tällä voi olla merkittäviä vaikutuksia puolustusvoimien lakisääteisen aluevalvontatehtävän suorittamiselle (laki puolustusvoimista 551/2007 ja aluevalvontalaki 755/2000). Kaavaa koskevissa selvityksissä ja vaikutusten arvioinnissa on huomioitava, että tuulivoimaloiden vaikutuksia Puolustusvoimien toimintaan arvioidaan perustuen Pääesikunnan hyväksyttävyytyslauseen. Hankkeelle tulee saada ajantasaisiin hanketietoihin (tuulivoimaloiden lukumäärä, maksimikokonaiskorkeus, koordinaatit) perustuva Pääesikunnan hyväksyttävyytyslause ennen kaavan hyväksymistä. Kaavaratkaisun tulee mahdollistaa vain Pääesikunnan hyväksymä tuulivoimahanke. Pääesikunnan lausunnossa hyväksytyjen tuulivoimaloiden sijoituspaikkoja ei tule voida siirtää yli 100 metriä, korkeutta lisätä yli 10 metrillä tai tuulivoimaloiden määrää lisätä. Jos kaavoitettavien tuulivoimaloiden lukumäärä on suurempi, tuulivoimalat ovat yli 10 metriä korkeampia tai sijoittelu poikkeaa yli 100 metriä hyväksyttävyytyslauseen mukaisista tiedoista, Pääesikunnalta on pyydettävä uusi lausunto hankkeen hyväksyttävyydestä. <u>Yhteystiedot</u> 2. Logistiikkarykmentti vastaa kaavoitukseen ja alueidenkäyttöön liittyviin lausuntopyyntöihin Pirkanmaan alueella. Lausuntopyynnot ja kutsut neuvotteluihin tulee lähettää sähköpostilla 2. Logistiikkarykmentin kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo.2logr@mil.fi.	<i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i>
<u>10 Vapo Terra Oy / Neova Oy</u> 17.1.2025 Mielipiteemme koskee Neova -konsernin tytäryhtiön Vapo Terra Oy:n omistamia alueita sekä Neova Oy:n vuokraamia ja käytössä olevia alueita. Hankealueella on Vapo Terra Oy:n omistamia alueita. Näiden alueiden hyödyntämisestä tuuli- ja aurinkovoimatuotannossa Vapo Terra Oy on valmis neuvottelemaan toimijan kanssa.	<i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i>

Kaavoittamista edistääkseen kaavoittajan tulee edellyttää, että toimijalla on kaavoitettavista alueista merkittävä osa hallinnassaan. Osayleiskaava-alueeseen sisältyy Haitinevan turvetuotantoalue, jossa on edelleen osalla aluetta turvetuotantoa. Alueella on turvetuotannon ympäristö-lupa, joka turvetuotannon lisäksi sisältää määräykset käytettävistä vesienjohtamisreiteistä ja vesienkäsittelyrakenteista sekä jälkihoitoon liittyvistä toimista. Vesienkäsittelyrakenteet ovat tärkeä osa turvetuotantoa ja ne tulee ottaa huomioon esim. tieyhteyksiä, teihin liittyviä muutoksia tai kaapelointeja suunniteltaessa. Myös paloturvallisuusnäkökulma on tärkeä turvetuotantoalueen läheisyydessä. Suunniteltaessa voimajohtoja on huomioitava turvaetäisyydet muuhun toimintaan. Maanomistajana Vapo Terra Oy suhtautuu positiivisesti tuuli- ja aurinkovoiman kehittämiseen ja tuulivoimaloiden rakentamiseen alueelle sen jälkeen, kun alue on poistunut turvetuotannosta. Korostamme, että toimijoiden tulee keskenään yhteistyössä sovittaa yhteen olemassa oleva ja seuraava maankäyttö ottaen huomioon nykyisen toiminnan ympäristölupa-, työturvallisuus- ja paloturvallisuusnäkökohdat. Tämä tarkoittaa rakentamisen aikataulutusta ja toteuttamista siten, että siirtymä on hallittu ja suunnitelmallinen molemmin puolin. Myös seuraavan maankäytön osalta toimijoiden ja maanomistajan tulee tehdä yhteistyötä sen osalta, miten ja milloin aluetta kehitetään ja rakennetaan. Haluamme jo tässä vaiheessa tuoda esiin, että tuuli- ja aurinkovoimahanketta käsittelevässä osayleiskaavassa tulee suhtautua kriittisesti muihin kuin tuuli- ja aurinkovoiman sijoittamispaikkojen merkintöihin. Esimerkkinä vaikutuksiltaan epäselvien luo-merkintöjen käyttö. Osayleiskaavan luo- merkinnät saattavat rajoittaa ja jopa estää muuta maankäyttöä merkintäalueille tai niiden välittömässä läheisyydessä. Luo -merkintä ei kuitenkaan oikeuta maanomistajaa korvauksiin maankäytön estymisestä. Näkemyksemme on, että tuuli- ja aurinkovoimaloiden sijoittelua ja niihin liittyvää rakentamista on mahdollista ohjata osayleiskaavassa muutoin kuin luo -merkin näillä.	<i>Edelleen turvetuotannossa olevat alueet ja niiden hulevesien hallinta sekä paloturvallisuusnäkökulma otetaan huomioon aurinkovoimaloiden tarkemmassa suunnittelussa.</i> <i>Voimajohtojen turvaetäisyydet otetaan huomioon.</i> <i>Merkittään tiedoksi.</i> <i>Merkittään tiedoksi.</i>
<u>11 Pirkanmaan maakuntamuseo</u> 17.1.2025 <u>Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema</u> Pirkanmaan puolelle ulottuva alle 100 ha osa hankealueesta on talousmetsää ja turvetuotantoaluetta, eikä alueella sijaitse erityisiä kulttuurimaiseman tai rakennusperinnön arvoalueita tai kohteita. Kokonaiskorkeudeltaan enintään 350 m korkeiden tuulivoimaloiden maisemavaikutukset ulottuvat kuitenkin jopa 30 km etäisyydelle voimaloista, ja tällä vaikutusalueella sijaitsee useita rakennetun kulttuuriympäristön ja kulttuurimaisemien arvoalueita ja kohteita, kuten valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö <i>Markkulan silta</i>, viisi maakunnallisesti arvokasta kulttuurimaisema-aluetta ja maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt <i>Kairosken saha ja mylly sekä Parkanon kirkon ympäristö ja vanha raitti</i>. OAS:n mukaan hankkeen maisemavaikutusten arviointi perustuu hankkeesta laadittavaan YVA-lain mukaiseen	<i>Merkittään tiedoksi.</i> <i>Merkittään tiedoksi.</i>

ympäristövaikutustenarviointiin ja sen yhteydessä laadittaviin näkemäalueanalyysiin ja havainnekuviin. YVA-ohjelmassa on maisemavaikutusten arvioinnin osalta useita puutteita, jotka on kuvattu tarkemmin Pirkanmaan maakuntamuseon YVA-ohjelmasta Varsinais-Suomen ELY-keskukselle antamassa lausunnossa diar. 1091/2024. Pirkanmaan maakuntamuseo ottaa hankkeeseen tarkemmin kantaa osayleiskaavan luonnosvaiheessa ympäristövaikutusten arvioinnin valmistuttua. Arkeologinen kulttuuriperintö Pirkanmaan maakuntamuseo antoi 24.08.2023 Sitema Oy:lle lausunnon (DIAR: 483/2023) arkeologisen inventoinnin tarpeesta ja totesi, että hankealueella ei ole aikaisemmin suoritettu arkeologista inventointia eikä alueelta tunneta ennestään arkeologisia kohteita. Aluetta voidaan kuitenkin pitää potentiaalisena erityisesti historiallisen ajan kiinteiden muinaisjäännösten tai muiden kulttuuriperintökohteiden (esimerkiksi vanhojen rajamerkkien, elinkeinohistoriallisten jäännösten) löytymisen kannalta. Vanhojen karttojen mukaan viimeistään 1800-luvulla alueen kautta on kulkenut kahden pitäjän välinen raja ja sen reuna-alueella lisäksi kylänraja. Edellä olevan perusteella Pirkanmaan alueellinen vastuumuseo totesi, että arkeologisen inventoinnin tekeminen tuulivoimahankkeeseen liittyen on tarpeellista ja että tausta-aineistojen (historiallisten karttojen, laserkeilausaineistojen ym.) avulla ennalta määriteltävien potentiaalisten kohteiden lisäksi inventoinnissa on tarkastettava voimaloiden ja mahdollisen sähköaseman rakennusalueet, sähkönsiirto-/kaapelireitit sekä uudet ja parannettavat tiereitit, joilta arkeologisten kohteiden löytyminen on mahdollista. Hankkeen YVA-ohjelman mukaan (s. 94) Ahlman Group Oy suoritti 19.–20.9.2023 arkeologisen yleisinventoinnin Haitinkankaan tuulivoimapuiston hankealueella. Tutkimuksen tekijän tulee toimittaa raportti Museoviraston ohjeiden mukaisesti digitaalisena arviointia varten Pirkanmaan maakuntamuseolle (pirkanmaan.maakuntamuseo@tampere.fi). Arvioinnissa varmistetaan, että tutkimus vastaa sille asetettuja tavoitteita ja laatuvaatimuksia. Raportti toimitetaan arvioinnin jälkeen Museovirastoon, jossa se tallennetaan sähköiseen asianhallintajärjestelmään ja julkaistaan palvelussa https://asiat.museovirasto.fi/. Tutkimusraporttien tiedot tallennetaan myös muinaisjäännösrekisteriin, jonka tietoja voi selata kaikille avoimessa Kulttuuriympäristön palveluikkunassa www.kyppi.fi. Verkossa julkaistava raportti ei saa sisältää yksityishenkilöiden henkilötietoja, esim. maanomistajien nimiä tai osoitteita. Raportin lisäksi museolle on toimitettava kohteiden sijaintitiedot ja rajaukset paikkatietomuodossa. Osayleiskaavaluonnos selvitysaineistoihin pyydetään toimittamaan Pirkanmaan maakuntamuseolle lausuntoa varten.	<i>Alueelle on laadittu arkeologinen inventointi YVA-menettelyn yhteydessä. Inventoinnin tulokset otetaan huomioon osayleiskaavatyössä.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i>
12 Satakuntaliitto 17.1.2025 Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Lisäksi viranomaisten on suunnitellussaan alueiden	<i>Merkitään tiedoksi.</i>

käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

Satakunnan maakuntakaava, Satakunnan vaihemaakuntakaava 1 ja Satakunnan maakuntakaava 2 ovat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa. Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 osoitetaan maakunnallisesti merkittävät, pääsääntöisesti 8-10 tuulivoimayksikön alueet. Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 1 ei ole tuulivoimatuotannon aluetta koskevia varauksia Haitinkankaan tuuli- ja aurinkoenergiահankkeen alueella. Hankealueelle ei ole osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 aurinkoenergian kehittämisen kohdealuetta.

Ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnittelua koskevan oppaan (Tuulivoimarakentamisen suunnittelu / Ympäristöhallinnon ohjeita 5, 2016) mukaan maakuntakaavassa esitetyn ratkaisun kanssa ristiriidassa oleva eli maakuntakaavan vastainen kaavaratkaisu ei ole mahdollinen ilman maakuntakaavan muuttamista. Ohjeen mukaan, jos lainvoimaisessa maakuntakaavassa on osoitettu tuulivoima-alueet, ei vaikutuksiltaan seudullisesti tai maakunnallisesti merkittävää tuulivoima-aluetta voida osoittaa kuntakaavassa muille alueille. Haitinkankaan tuuli- ja aurinkoenergian tuotantoalueen maakunnallista merkittävyyttä arvioitaessa tulee ottaa huomioon alueen ominaispiirteet ja herkkyys, hankkeen ympäristövaikutukset ja suhde Satakunnan maakuntakaavojen tavoitteisiin. Kun arvioidaan hankkeen merkittäviä vaikutuksia suhteessa Satakunnan maakuntakaavoihin, tulee tarkastella hankkeen koko vaikutusaluetta ja ottaa huomioon myös ylimaakunnalliset vaikutukset.

Satakuntaliitto laati nyt valmisteluvaiheessa olevaa Satakunnan maakuntakaava 2050 varten useita taustaselvityksiä. Selvityksiin voi tutustua verkkosivulla <https://satakunta.fi/alueidenkaytto/vireilla/selvitykset/>. Satakunnan tuulivoimaselvityksessä 2022 tarkasteltiin mm. uusien korkeampien voimaloiden aiheuttamia maisemavaikutuksia ja tutkittiin paikkatietoanalyysin sekä teknistaloudellisen että soveltuvuusanalyysin kautta mahdollisuuksia osoittaa myös uusia tuulivoimaloiden alueita. Selvitykseen kuuluneen vaikutustenarvioinnin perusteella aluetta ei voitu esittää uudeksi potentiaalisesti tuulivoimatuotannon alueeksi, koska siitä katsottiin aiheutuvan kielteisiä vaikutuksia alueen ympärillä oleville luontoarvoille. Selvityksen vaikutusten arvioinnissa todetaan mm. näin: "Huolimatta siitä, että merkittävä osa alueesta on turvetuotannossa tai osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 turvetuotannon alueeksi, alue sijaitsee merkittävien luontoalueiden keskellä ja alueen mahdollinen toteuttaminen tuulivoimatuotannon alueena pirstoo entisestään laajaa luontoaluekokonaisuutta ja aiheuttanee kielteisiä vaikutuksia alueen ulkopuolella sijaitseville lintujen elinympäristöille ja pesäpaikoille. Alueen toteuttamisella saattaa olla haitallisia vaikutuksia myös alueen läheisyydessä sijaitsevien Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden suojeluperusteisiin."

Merkitään tiedoksi.

Osayleiskaavatyössä otetaan huomioon yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta. Hankkeen YVA-menettelyn selvityksiä ja vaikutusten arviointeja koko vaikutusalueelle käytetään hyödyksi osayleiskaavatyössä.

Merkitään tiedoksi.

Satakunnan viheralueselvityksessä hankealue sijoittuu luonnon ydinalueelle 3, Häädenkeitaan luonnonpuisto, Horjunkeidas (selvityksen sivu 56). Haitinkankaan hanketta suunniteltaessa tulee selvittää ja arvioida maakunnallista tasoa yksityiskohtaisemmin, miten luonnon ydinalueen arvot säilyvät ja miten maakunnallinen viheryhteys Satakunnan ja Pirkanmaan välillä turvataan (selvityksen viheryhteys C, sivu 80). Uusiutuvan energian tuotannon edistäminen ohella Satakunnan maakuntakaavaloilla on myös muita tavoitteita kuten luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ja virkistyskäytön edistäminen. Hankkeen sijainti valtakunnallisesti merkittävien luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden arvoalueiden välittömässä läheisyydessä on keskeinen yhteensovittettava tekijä suunnittelussa. Satakuntaliitto pitää hyvänä, että hankkeessa on käynnissä samanaikaisesti yleiskaavoituksen kanssa ympäristövaikutusten arviointiprosessi (YVA). Satakuntaliitto pitää hyvänä, että OAS:ssa esitetyn aikataulun mukaan kaavaehdotus laaditaan vasta, kun yhteysviranomaisen on antanut YVA-selostuksesta perustellun päätelmän. Näin toimien kaavaehdotuksen laadinnassa on mahdollista hyödyntää YVA-yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antamassa perustellussa päätelmässä mahdollisesti edellyttämiä lisäselvityksiä. Satakuntaliitto on antanut lausunnon hankkeen YVA-ohjelmasta ja esittänyt huomioita mm. linnustoon sekä maisemaan ja äänimaisemaan kohdistuviin vaikutuksiin ja vaikutusten arviointiin. Satakuntaliitto korostaa Haitinkankaan alueen suunnittelussa yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä. Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 yleisissä suunnittelumääräyksissä on mm. edellytetty, että tuulivoimatuotannon alueita tai yksittäisiä tuulivoimaloita suunniteltaessa on otettava huomioon eri hankkeiden yhteisvaikutukset erityisesti maisemaan ja linnustoon sekä ehkäistävä merkittävien haitallisten vaikutusten syntyminen. Myös aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa tulee Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 mukaisesti huolehtia, että luonnonarvojen, virkistys- ja kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden alueiden arvot säilyvät ja merkittävien haitallisten vaikutusten syntyminen estetään. Useat, samalle alueelle sijoittuvat tuulivoima- ja aurinkoenergiահankkeet ja energiantuotantoalueisiin liittyvä sähkönsiirtoverkosto lisäävät tarvetta maisemaan, linnustoon, luonnon pirstoutumiseen sekä asutukseen ja loma-asutukseen kohdistuvien yhteisvaikutusten arviointiin. Myös melu-, välke- ja maisemamallinnusten merkitys korostuvat arvioitaessa alueen asutukseen kohdistuvia tuulivoimatuotannon yhteisvaikutuksia. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös luonnon pirstoutumisesta aiheutuviin vaikutuksiin hankealuetta laajemmalla alueella. Arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös ylimaakunnalliset vaikutukset ja Pirkanmaan maakuntakaavojen tavoitteet.	<i>Osayleiskaavatyössä otetaan huomioon yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta. Hankkeen YVA-menettelyn selvityksiä ja vaikutusten arviointeja koko vaikutusalueelle käytetään hyödyksi osayleiskaavatyössä.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i>
---	---

13 Suomen Luonnonsuojeluliitto, Ylä-Satakunnan

ympäristöyhdistys ry

17.1.2025

Yhdistys kiittää lausuntopyynnöstä. Olemme tutustuneet Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeeseen ja kiinnittäneet huomiota kaavoitusprosessissa huomioitaviin seikkoihin, osallistamiseen ja täydentyvien kaava-asiakirjojen selkeyteen. Olemme myös tarkastelleet OAS:n sisältöä ja tehneet YVA-viranomaiselle osoitetussa lausunnossa esityksiä ohjelman täydentämisen tarpeita.

YVA-ohjelman mukainen vaikutusarviointi tulee täysimääräisesti huomioida kummankin kunnan kaavoituksessa, vaikka Parkanon osalta kyse onkin vähäisestä määrästä voimaloita.

Voimalat kuitenkin kuuluvat saman hankekokonaisuuden muodostamaan teollisen tuuli- ja aurinkovoiman rakennusalueeseen, jolla on merkittäviä vaikutuksia paitsi itse hankealueen ympäristöön, myös yhteisvaikutuksina koko sille alueelle, jolle Parkanon kaupungissa suunnitellut Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahanke, Kangaslammin tuuli- ja aurinkovoima-alue sekä Takakangas-Pihlajaharjun alue muodostavat erikseen ja yhdessä päällekkäisiä lähivaikutuksia.

Tuulivoimarakentamisen ohjeiden päivityksestä

Tuulivoimarakentamista koskeva ohjeisto on kaivannut pitkään päivittämistä. Uudistusta voi pitää tervetulleena, koska melko ylätasoisten ja väljien vaikutusten arviointia koskevien säännösten soveltaminen tuulivoimarakentamisessa on huomattavasti tarkentunut korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännössä. Teollisen tuuli- ja aurinkovoiman koon ja tehon kasvu ja sen aiheuttamien vaikutusten arviointi on osoittanut tarpeellisuutensa.

Päivitettyyn versioon ollaan lisäämässä omat osiot tuulivoimarakentamisen vaikutusten arvioinnille luontoa, suurpetoja ja metsäpeuraa koskien. Päivityksessä pyritään huomioimaan entistä paremmin ekologiset verkostot, ekologiset yhteystarpeet sekä tuulivoimarakentamisen aiheuttama elinympäristöjen pirstoutuminen. Ekologisilla yhteyksillä tarkoitetaan esimerkiksi viher- tai muita käytäviä, joita pitkin kasvi- ja eläinlajien siirtyminen helpottuu. Myös useiden tuulivoimaloiden yhteisvaikutusten arviointia koskevaa ohjeistusta on syvennetty aiemmasta ja erityishuomiota on kiinnitetty vaikutuksiin, jotka kohdistuvat ihmisiin, eläimistöön, luonnon ydinalueisiin ja ekologiin yhteyksiin.

Yllä olevat lauseet kiteyttävät myös sen, mitkä ovat Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoiman hankealueen sijoittamisen ja vaikutusarvioinnin suurimmat kipupisteet.

Kokonaisnäkemyksestä ja suunnittelun periaatteista

Yhdistys tietenkin toivoo, että ohjeiden päivitys toisi uudenlaista näkemyksellisyyttä suunnittelun tueksi. Satakunnan maakuntakaava 2050 tausta-aineistosta lainaamme tähän periaatteet:

“Ilmastokriisi ja luontokato ovat saman ongelman kaksi puolta, joita ei voi ratkaista erikseen toisesta riippumatta. Luontokadon hillintä on

Merkitään tiedoksi.

YVA-selvityksen tulokset otetaan täysimääräisesti huomioon sekä Karvian että Parkanon alueille sijoittuvassa osayleiskaavassa ja esitetään kaavaselostuksissa.

Merkitään tiedoksi.

YVA-menettely ja osayleiskaavoitus toteutetaan kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön ja ympäristöministeriön ohjeistusten mukaisesti.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

olennainen osa ekologista kestävyttä koskevaa sisältövaatimusta. Lisäksi tarve ekologisen kestävyuden huomioon ottamisesta liittyy erityisesti alue- ja yhdyskuntarakenteen kehittämisperiaatteisiin, liikenteen ja energiahuollon järjestelyihin, laajojen ihmistoiminnasta riippumattomien tai sen ulkopuolella olevien luonnonalueiden säilymiseen sekä näitä täydentävien pienialaisempien luonnonalueiden ja niiden välisten yhteyksien turvaamiseen”.

Kaavoitusmonopolin harkintaoikeuden käyttämisestä

YVA-laki perustuu siihen tavoitteeseen, että merkittävät ympäristövaikutuksia aiheuttavat hankkeet tulevat tietoon ja prosessi tarjoaa kanavan, jonka avulla osalliset voivat tuoda näkemyksiään esiin ja hankesuunnittelun laatu paranee. YVA-prosessin merkitys kuitenkin mitätöityy, jos kaavapäätökset kapeutuvat yksinomaan siihen, että lainmukaiset reunaehdot tai raja-arvot, kuten välke- tai melurajojen alittaminen täyttyvät ja tekevät hankkeesta toteuttamiskelpoisen.

YVA- ohjelman sisältönä ja kaavaohjelman vaikutusarvioinnin osana tulee käsitellä kuntakaavoituksen monopoliaseman mahdollisuudet arvoperustaisen ja oikeudenmukaisuuteen liittyvän harkinnan mahdollistajana. Kunnallisen harkintavallan mahdollisuudet korostaa niitä arvoja, jotka koetaan tärkeiksi, on tuotava esiin kaikille osallisille sekä yva-ohjelman että myöhemmin valmistuvien yva- ja kaavaselostuksen sisältöinä, että myös niissä vuorovaikutustilanteissa, joita prosessin aikana järjestetään.

Kaavoitusta säätelevän lainsäädännön ohella muista huomioon otettavista laeista, sopimuksista ja tavoitteista tulee muodostua hyvä käsitys. YVA-selostuksen yhteenvedon yhteyteen ja kaavaselostuksen johdanto-osaan tulisi nostaa esiin niitä eroja, joita YVA- selostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä sisältää, mutta jotka eivät sellaisenaan suoraan siirry YVA-selostusta suppeamman kaavaselostuksen sisällöksi tai jotka eivät näy esitetyllä kaavakartalla ja kaavamääräyksissä. Kaavamerkintöjen ja -määräysten ja selostuksen suhde YVA-prosessissa käsiteltyihin seikkoihin tulee esittää ymmärrettävästi ja esimerkkejä käyttäen.

Vaalikausien taitteessa osa päättäjistä vaihtuu ja ympäristövaikutusarvioinnin ja kaavoitusprosessin erot hahmottuvat keskimäärin vaikeina myös kaikille osallisille.

Terveellinen ja turvallinen ja siteitä ylläpitävä kunta

Kunnalla on oikeus ja velvollisuus huolehtia asukkaidensa terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä. Kunnallisen harkinnan tulisi ulottua myös oikeudenmukaiseen kohteluun ja siihen, että kuntalaisia ei jaeta häviäjiin ja voittajiin. Maaseutupaikkakunnilla arvoa luovat vahva luontoyhteys ja side, joka paikkakunnalle syntyy kotipaikan ja sen ympäristön ja kotipaikkakunnalla vietetyn merkityksellisen ajan kudelmana. Suru ja ahdistus lähiympäristön arvojen menetyksestä ei ole yksinkertaistettavissa tottumiskysymykseksi.

Siteiden säilyminen on myös rahanarvoista paikkakunnan taloudelle ja tulevaisuudelle. Siteet kannattelevat asuntokantaa ja vapaa-ajan asukkaiden kiinnostusta alueeseen. Siteet virkistävät merkittäväällä tavalla paikkakunnalla pidettäviä tapahtumia ja tuovat yleisöä. Siteet paikkakunnalle luovat kysyntää palveluille ja kaupalle. Siteiden avulla

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

YVA-menettelyn ja sitä varten laadittujen selvitysten suhde osayleiskaavaan tulee käymään ilmi osayleiskaavan toteuttamisen vaikutusten arvioinnissa. YVA-menettelyn ja kaavaproessin erot tuodaan esille kaavaselostuksessa.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

huolenpito ikääntyvistä kevenee ja ilme paikkakunnan osalta pysyy asutumpana. Hylättyjä tai huonolle hoidolle jääviä rakennuksia on vähemmän. Siteet tuovat jopa paluumuuttajia, mikä heikentyvien terveyspalvelujen johdosta voi olla vaikeaa muuten. Siteet myös kannattelevat työmahdollisuuksia.

Paikkakunnan virkeyteen vaikuttavilla tekijöillä on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, jotka jäävät vaille arviointia. Sen sijaan talousvaikutuksia ylimitoitetaan henkilötyövuosina, jotka pääasiassa tehdään paikkakunnan ulkopuolella tai hankkeisiin liittyvällä työllä, joka on määräaikaista ja usein ulkopuolisten tekemää eikä pysyvästi tai pitkäaikaisesti työllistä paikkakuntien omaa väestöä.

Kaavan osallistumis- ja arviointivaikutusten täydentämisestä

Olemme aiemmin viitanneet Luken julkaisemaan politiikkasuositukseen.

<https://www.luke.fi/fi/uutiset/politiikkasuositus-kuusi-tapaa-vahvistaa-tuulivoiman-hyvaksyntaa>

Yhdistys on valitettavasti joutunut huomaamaan, että kaavatyötä ulkoistettaessa niin palaute kuin siitä tehtävät johtopäätökset pohditaan muiden pöytien ääressä. Kuntaan palautuu tiivistetty, pelkistetty ja useimmiten hankemyönteinen, vaikutuksia vähättelevä palaute, mikä on ymmärrettävää hanketoimijoiden ja hankesuunnittelijoiden tiiviin kytköksen vuoksi ja kuntaresurssien vähäisyyden vuoksi. Annettu palaute tulisi kuitenkin olla kuntapäätösten valmistelun kannalta juuri sitä, mihin myös resurssoidaan aikaa kunnissa.

Kuntademokratian ylläpitäminen ja toteuttaminen alkaa avoimuudesta ja aidosta vuorovaikutuksesta.

Haitinkeitaan suunnittelu ja vaikutusarviointi

Olemme tähän jatkoksi jäsennelleet YVA-ohjelmasta antamamme lausunnon yhteydessä annetun yksityiskohtaisen palautteen. Avaamme sisältöjä jäsentelyn jälkeisessä osuudessa. Asiakirjan tekstiin linkitetty sisällysluettelo löytyy jättämämme lausunnon viimeiseltä sivulta, mikä helpottaa kunkin aiheen tekstisisällön löytämistä, mikäli perusteluihin tutustuminen tuntuu tarpeelliselta ja tiivistys liian suppealta.

Pirkanmaan Ely on toimittanut hankekaavoittajalle kaikki annetut YVA-lausunnot ja mielipiteet. Toivomme, että Varsinais-Suomen Ely toimiin samoin. Mutta ennen kaikkea toivomme, että palautteemme huomioidaan ja vastineet palautteisiin ja siihen miten ne vaikuttavat hankkeen edistämiseen saadaan jo prosessin aikana sen eri vaiheissa, eikä vasta kaavoituksen hyväksymisvaiheessa taulukoituna muotoon "otetaan huomioon".

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Osayleiskaava laaditaan alueidenkäyttölain 132/1999 säätämällä tavalla ja kaavatyön vuorovaikutus järjestetään myös alueidenkäyttölain lain mukaan. Lain an 8. luvussa säädetään kaavoitusmenettelystä ja vuorovaikutuksesta kaavaa laadittaessa. Lain mukaisesti toteutettava osayleiskaavaprosessi on kuvattu kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS). Kaavan aloitusvaiheessa on pidetty yleisötilaisuus 17.12.2024. Osalliset ovat saaneet antaa mielipiteensä OAS:sta. Kaavan luonnos- ja ehdotusvaiheiden nähtävilläolokana tullaan pitämään myös yleisötilaisuudet ja osallisilla on mahdollisuus antaa kaavaluonnoksesta mielipide ja kaavaehdotuksesta kirjallinen muistutus.

Myös kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa tulee yhteneväisesti täydentää seuraavien vaikutusarviointien, hankevaihtoehtojen ja asiakirjan sisällön osalta:

1. Elements Suomi Oy:n Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-ohjelma:

- Alueiden käytön vastainen sijainti
 - Kilpikaidassoiden erityisyys
 - Häirintävaikutukset ja pirstoutuminen
 - Edellytysten puute
- Ekologisen kytkeytyvyyden vaarantaminen
- Kytkeytyvyyden säilymisen haasteet
- Suunnittelun oikea-aikaisuuden ja ennakoarvioinnin puute
- Hankkeen vaihtoehdot

2. YVA-arviointiohjelman täydennystarpeet

- Kuulemiskäytäntöjen ohjaaminen
- YVA-lain ja -asetuksen sekä alueiden käytön mukaiset prosessit ja kuntien kaavoitusmonopoliin liittyvä harkintavalta

3. YVA-ohjelman asiakirjat ja selvitysten tapauskohtaistaminen

- Karttamateriaalien selkeyttä ja kartoista saatavaa informaatiota tulee oleellisesti parantaa
- Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi
- Asiakirjoihin tulee selkeästi sisällyttää tapauskohtainen sisältö
- Asiakirjojen jäsentelyn tulee olla selkeää ja luettavuutta tulee parantaa
- Imperia-arviointimenetelmän kriteeristö tulee muokata ja sovittaa tapauskohtaiseksi
- Ilmastovaikutusten ja hiilitaselaskelmien laadinnan tulee perustua nykytilaan ja paikallisten päästöjen vähenemän arviointiin
- Aurinkovoiman vaikutusten arvioinnin täydentäminen
- Maisemavaikutusten arviointiin ja näkyvyydeltä tarkasteluun vaihtoehtoiset voimalakoot
- Ääniympäristö, yhteisvaikutukset, muutoksen vaikutukset lajistoon
- Yhteisvaikutusten kohtuullistaminen tulee tuoda kaavoituksen osaksi
- Sähkönsiirron vaikutusten hillitsemiseksi tulee edellyttää hankkeiden välistä yhteistyötä ja maakaapelointia

4. Luontoselvitykset

- Luontovaikutusarvioinnin ohjeiden mukaisuus ja raportointi
- Muut oppaat ja tukimateriaalit
- Linnustoselvitysten täydentämisen tarve ja lähtökohdat
- Maakotkan (VU) erityinen suojelutarve
- Lintuselvitysten epävarmuustekijät ja käytetyt menetelmät

5. Natura-arvioinnit

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä osayleiskaavan luonnos- ja ehdotusvaiheessa annettu palaute kootaan erilliseen palauteraporttiin osayleiskaavaselostuksen liitteeksi.

YVA-menettely ja osayleiskaavan laatiminen ovat toisistaan erillään olevia prosesseja, vaikka niitä laaditaan osittain yhtäaikaaisesti ja niistä järjestetään yhteiset yleisötilaisuudet. YVA-menettelyssä havaitut vaikutukset otetaan huomioon kaavassa ja kaavan totuttamisen vaikutusten arvioinnissa käytetään hyödyksi YVA-menettelyn yhteydessä laadittuja selvityksiä.

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on laadittu alueidenkäyttölain 63 §:n mukaisesti:

"Kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista ja osallistumis- ja arviointimenetelmästä." OAS:n tavoitteena on kertoa ytimekkäästi, mitä ja miksi kaavoitetaan, missä kaavoitetaan, mitkä ovat kaavan tavoitteet, miten kaavan vaikutuksia arvioidaan, miten kaavaprosessi etenee ja missä vaiheessa kaavan laatimiseen voi vaikuttaa. Hanketta varten laadittu YVA-menettely ja kaavaa varten laadittujen selvitysten sisältöä sekä YVA-tarveharkintaa tullaan avaamaan kaavaselostuksessa, joka asetetaan nähtäville luonnos- ja ehdotusvaiheissa. Myös kaavan toteuttamisen vaikutusten arviointi on vasta osa kaavaselostusta.

OAS:ia päivitetään osayleiskaavatyön kuluessa. Lausunnon mukaiset asiakohdat täydennetään OAS:iin niiltä osin kuin ne koskevat kaavan laadintaa ja kaavan toteuttamisen vaikutusten arviointia.

6. Muut uhanlaiset lajit

- Suurpedot , liito-orava
- Metsäpeura

7. Hankealueen sisään jäävät monimuotoisuudelle tärkeät alueet ja eri lajien vaatimat suojaetäisyydet

8. Haittojen lieventäminen, hankealueen rajojen etäännyttäminen

Aihekohtainen tiivistys kaava-OAS:n täydentämiseksi

Täydentämistä edellyttävät aihealueet ovat asiasisältöineen ja perusteluineen luettavissa Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys ry:n asiakumppaneidensa kanssa jättämästä Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen YVA-ohjelmalausunnosta. Asiakirjan tekstiin linkitetty sisällysluettelo löytyy sen viimeiseltä sivulta, mikä helpottaa kunkin aiheen tekstisisällön löytämistä. Tiivistetysti seuraavassa:

Hankevaihtoehdot

Hankevaihtoehdot eivät ole ekologisesti kestäviä eikä alueen merkittävän luontokokonaisuuden lajistolle ja lajien elinpiirille voi aiheuttaa siinä määrin haittoja kuin alueiden yhteisvaikutuksina syntyy. Sijainti on väärä, mistä seuraa se, että hankevaihtoehdot eivät ole toteutettavissa. Tarkempi perustelu YVA-ohjelmasta annetussa lausunnossa.

Ekologinen kytkeytyvyys

Ekologinen kytkeytyvyys vaarantuu keskeisillä luonnon monimuotoisuuden ydinalueilla.

Kaavoitusprosessi

Kaavoitusprosessi tarvitsee ohjausta, avoimuutta ja kuntakohtaista harkintaa sekä käytänteiden muutosta. Erityisen tärkeää ohjaus on vaalikauden vaihtuessa, jolloin myös osa luottamusmiehistä vaihtuu.

Karttamateriaalit

Karttamateriaalit ovat poikkeuksellisen heikkoja YVA-ohjelma ja kaavan OAS- vaiheessa. Olemme käsitelleet asiaa yksityiskohtaisesti antamassamme YVA-lausunnossa. Tarkempien karttamateriaalien linkittäminen verkossa avautuvaan muotoon on mahdollistettava. Pdf-muotoisina koottuina esityksinä tiedostojen koko tulee monelle aineistoon tutustuvalla esteeksi.

Vaihtoehtojen vaikutusten arviointi

Vaihtoehtoisia vaikutuksia tulee arvioida myös yksittäisten vaikutusten sisällä. Asiakirjassa esimerkki siitä, mitä tällä tarkoitetaan.

Asiakirjojen selkeys, luettavuus, taulukointi ja tapauskohtaistaminen

Jos hankekaavoitusprosessia kunnassa halutaan parantaa, on kiinnitettävä huomiota siihen, miten asiat on asiakirjoissa esitetty ja miten niistä löytää juuri Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimaa

Merkitään tiedoksi.

Hankevaihtoehtojen ympäristövaikutukset on tutkittu YVA-menettelyssä. Kaavoitusvaiheessa on enää vain yksi vaihtoehto, joka on valittu YVA-menettelyssä saatavien johtopäätösten perusteella.

Hankevaihtoehtojen vaikutukset ekologisiin yhteyksiin on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä ja arvioinnin johtopäätöksiä hyödynnetään osayleiskaavan vaikutusten arvioinnissa.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Hankevaihtoehtojen ympäristövaikutukset on tutkittu YVA-menettelyssä. Kaavoitusvaiheessa on enää vain yksi vaihtoehto, joka on valittu YVA-menettelyssä saatavien johtopäätösten perusteella.

Merkitään tiedoksi.

koskevat asiat. Tapauskohtaistamista edellytetään myös lainsäädännöstä annetussa esivalmistelutyössä.

Työaika ja työmäärä laajoihin ja paljon eri hankkeista toiseen sisältävää kopioitua tietoa sisältävien asiakirjojen tutkimiseen ei riitä sen enempää viranhaltijoilla kuin luottamushenkilöilläkään. Sen vuoksi käsitys vaikutusarvioinnista, niiden laadusta ja tehdyistä johtopäätöksistä jää pinnalliseksi ja toisenvaraiseksi. Kuntademokratia heikkenee ja vaikutusten arviointia koskevat tiedot jäävät huteriksi, mikä heikentää koko päätäntäketjun osaamista. Myös tämän asian korjaaminen ja kehittäminen on erityisen tärkeää ja ajankohtaista vaalikausien vaihtuessa. Demokraattista päätöksentekoa tulee tukea ja kunnioittaa.

Ilmastovaikutusten ja hiilitaselaskelmien laadinta ja siirtymän perusteleminen

Siirtymän perusteleminen tulee kohdentua oikein. Vaikutusten tarkastelun tulee koskea paikkakunnan todellista hiiineutraalisuustyötä. Laskennallinen ilmastovaikutushyöty käytetään todellisuudessa toisaalla. Sen sijaan oman paikkakunnan asutusrakenne ja energiankäyttö eivät mahdollista välttämättä kuntalaisen tai kunnan omien hiilipäästöjen todellista vähentämistä. Sekä maaperäpäästöt ja hiilinielujen väheneminen ovat alueella jatkumassa. Ns energiaköyhyys tulee huomioida.

Maisemavaikutusten arviointi, ääniympäristön muutoksen arviointi
Otamme kantaa maisemavaikutusarvioinnin tekemisen huolellisuuteen ja siihen että mallintaminen tehdään oikeista kohteista ja oikeilla välineillä ja laadukkaasti. Maisemavaikutuksia tulee arvioida myös selvästi eri korkeuteen kohoavilla voimaloilla. Erityisen tärkeää muutoksen havainnointi on siellä, missä mielikuvat voimala-alueista perustuvat olennaisesti pienempiin ja matalampiin tuotantoalueisiin. Toistaiseksi suunnitellun kokoisen aiheuttamista todellisista äänihaitoista ei ole tietoa. Ääniympäristön muutos hiljaisilla alueilla on vaikuttanut erityisesti järvien ympäristössä negatiivisesti, kuten myös peilautumisilmiöt ja valojen heijastuminen ja häiritsevyys, mistä on kertynyt kokemusta Jäkäläkankaan osalta.

Sähkönsiirron mittaluokka ja maisemamuutosten mallintaminen
Sähkönsiirron vaikutukset eivät pidä tulla yllätyksenä. Maisemamuutos ja johtokäytävät muuttuvat merkittävästi sekä kantaverkon että rinnakkain kulkevan yhdysverkon ja muun sähköverkkoihin liittyvän rakentamisen ja sähkönvarastoinnin osalta. Kaikesta tulee antaa realistinen ja ymmärrettävä kuva.

Luontovaikutusten arviointi

Luontovaikutusten arvioinnin kestoa, menetelmiä, raportointia, ajankäyttöä ja laatua tulee parantaa kaikin osin. Arviointi on ollut ylimalkaista ja siihen on käytetty liian vähän aikaa ja voimavaroja. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota arviointeja tekevien osaamiseen. Arvioinnin laadukkuuden takaamisessa on noudatettava ohjeistoja. Lisäksi sekä opastusta sisältäviin, että selvitysluontoisiin ja tiedetaustaisiin taustamateriaaleihin on tutustuttava riittävällä laajuudella, jotta arviointia voidaan tarkastella riittävän luotettavasti. Luontovaikutusarviointeja tekevien tulee tuntea myös lainsäädäntöä, tehtyjä kansallisia suunnitelmia ja kansainvälisiä sopimuksia ja sitä mitä biodiversiteettikriisi merkitsee Suomessa ja laajemmin. Luontovaikutusarviointia tekevien osaamiselta ja asiantuntemukselta

Merkitään tiedoksi.

Hankevaihtoehtojen vaikutus ilmastoon ja ilmanlaatuun on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä ja arvioinnin johtopäätöksiä hyödynnetään osayleiskaavan toteuttamisen vaikutusten arvioinnissa.

YVA-menettelyn maisemavaikutusten arvioinnissa on noudatettu Ympäristöministeriön opasta "Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa; Päivitys 27.8.2024". Lisäksi työn kuluessa julkaistut Ympäristöministeriön ohjeistukset kaavoituksen vaikutusten arvioinnista otetaan huomioon osayleiskaavatyössä.

Merkitään tiedoksi.

Osayleiskaavan toteuttamisen aiheuttamat ympäristövaikutukset arvioidaan kaavatyön kuluessa.

vaaditaan paljon. Voi sanoa, että tässä suhteessa myös oikeuskäytäntö on joutunut ottamaan kantaa. Kun hoidetaan toista ongelmaa ei voida tehdä vahinkoa toiselle hoidettavalle kriisille. Laajamittaisen teollisen aurinkovoiman rakentamisen luontovaikutukset niin linnuille aiheutettavan haitan kuin aitaamisenkin osalta aiheutettavan haitan osalta on epäselvää Alapuolisille vesille pehmeälle, vetiselle ja kuivana pidettävälle maaperälle perustettaessa joudutaan tekemään järeää perustusta. Vaihtoehtoiset kelluvat perustukset eivät ole vielä yleistyneet. Aiheutettava metsäkato yhdessä maaperäpäästöjen kanssa vie myös hiilihyötyjä. Lisäksi aurinkovoimala-alueen kasvittamisen välttämättömyys tulee tunnistaa. <i>Uhanalaiset lajit, suojaetäisyydet</i> Uhanalaisille lajeille aiheutuvat haitat ovat ennakollisesti arvioituna suuria. Tulee myös ymmärtää, että tulevien vuosikymmenten käytönaikaiset vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Sekä alueen ulkopuolella että alueen sisälle esiintyvien lajien vaatimat suojaetäisyydet tulee tunnistaa ja selvittää. <u>Yhteisvaikutusten arviointi</u> Haitinkankaan hankkeen osalta niin ympäristölle kuin ihmisille aiheutuvat yhteisvaikutukset ovat kohtuuttomia erityisesti niillä alueilla, joissa vaikutukset kohdentuvat päällekkäisiksi. Yhteisvaikutusten vuoksi hanke on toteuttamiskelvoton. Jatkossa tulee huomioida se, että vaikutuksia tulee kohtuullistaa hankerajoja etäännyttämällä niin luonnon kuin ihmisten vuoksi. Olosuhteiden ja koetun epäoikeudenmukaisuuden ja taloudellisten menetysten vuoksi vaikutuksia tulee kohtuullistaa ja hankerajoja etäännyttää yhteisvaikutusalueilla 5 km asti. Kuntalaisia ei tule jakaa voittajiin ja häviäjiin ja niihin, jotka pelkästään hyötyvät.	<i>Osayleiskaavan toteuttamisen aiheuttamat ympäristövaikutukset arvioidaan kaavatyön kuluessa.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Hankevaihtoehtojen vaikutukset sekä yhteisvaikutukset ympäristölle ja ihmisille on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä ja arvioinnin johtopäätöksiä hyödynnetään osayleiskaavan toteuttamisen vaikutusten arvioinnissa.</i>
<u>14 Pirkanmaan ELY-keskus</u> 17.1.2025 <u>Maankäyttö</u> Pirkanmaalla on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040 (hyv. 27.3.2017). Parkanon osalta hankealue sijoittuu maakuntakaavassa luonnon monimuotoisuuden ydinalueelle. Hankealueen lähistöllä on kaavassa kolme suojelualueeksi merkittyä aluetta, jotka kuuluvat Natura 2000 -verkostoon. Lisäksi hankealueen läheisyyteen sijoittuu tutkimusmetsä. Sähkönsiirtovaihtoehtojen SVE2A ja SVE2B varrella on turvetuotannon kannalta tärkeää aluetta ja tuulivoima-alue. Parkanon keskustan läheisyydessä sähkönsiirtoreittien läheisyyteen sijoittuu mm. ampuma- ja/tai moottoriratatoimintojen alue, tärkeä pohjaveden hankintaan soveltuva alue, matkailupalveluiden alue, taajamien elinvoimaisuuden kehittämisvyöhyke, viheryhteys ja ulkoilureitti. Reittivaihtoehto SVE1 kulkee turvetuotantoon liittyvän valuma-alueen ja luonnon monimuotoisuuden ydinalueen lävitse. Pirkanmaalle ollaan laatimassa vaihemaakuntakaavaa, Elonkirjo ja energia, jonka yhtenä teemana on uusiutuvan energian sijoittuminen. Vaihemaakuntakaava on edennyt kaavaehdotusvaiheeseen. Vaihemaakuntakaavan ehdotuksessa esitettyjen merkintöjen mukaisesti hankealue sijoittuu luonnon monimuotoisuuden ydinalueelle sekä merkinnällä S (suojelualue) osoitettujen alueiden välittömään läheisyyteen. Vaihemaakuntakaavassa ei ole osoitettu siirtolinjareittejä Haitinkankaan hankealueelta. Sähkönsiirtoreittien	<i>Merkitään tiedoksi.</i> <i>Maakuntakaavat sähkönsiirron osalta täydennetään OAS:iin.</i>

osalta Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 turvetuotannon kannalta tärkeät alueet on vaihemaakuntakaavassa osoitettu merkinnällä mk3, jolla osoitetaan turvevaltaisia alueita, joiden maankäyttöä ja elinkeinotoimintaa kehitetään kestäväällä tavalla monimuotoiseksi. Myös muiden merkintöjen osalta sähkönsiirtoreittien osalta tulee tarkistaa mahdollisesti vaihemaakuntakaavaan muuttuneet kaavamerkinnot.

Hankealueella ei ole voimassa olevaa yleis- tai asemakaavaa. Sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen SVE2A ja SVE2B loppuosat sijoittuvat Parkanon keskusta-alueen osayleiskaavan (10.12.2012) alueelle, jolloin siirtolinjan sijoittumisessa tulee huomioida kaavamerkinnot.

Lähimpiä asemakaava-alueita ovat Parkanon ranta-asemakaavat kuten Lehtimäen ranta-asemakaava (hyväksytty 7.10.2014), Iso Kivijärven rantakaava (hyväksytty 24.6.1991) ja Korpiniemen ranta-asemakaava (hyväksytty 18.1.2013). Lehtimäen ranta-asemakaavan Ylinen Kirjasjärvi sijaitsee 1 km etäisyydellä ja Alinen Kirjasjärvi 2 km etäisyydellä hankealueen eteläpuolella. Iso Kivijärven rantakaavan Iso Kivijärvi on 4 km etäisyydellä hankealueesta kaakkoon. Hankkeen suunnittelussa tulee huomioida, ettei suunnittelulla voida estää lainvoimaisten kaavojen toteutumista.

Luontoarvot

Selvitykset ja arviointimenetelmät

Osallistumis- ja arviointiselostuksessa on kuvattu millaisia luontoselvityksiä osayleiskaavatyössä sekä YVA-menettelyn yhteydessä tullaan laatimaan. Selvityksissä tulee noudattaa Suomen Ympäristökeskuksen LUOPAS-ohjeistusta (Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi, SYKE, 2024). Luontoselvitysten raporteissa tulee esittää kartalla, mille alueelle selvitys on kohdentunut. Laajoilla alueilla voidaan tehdä selvitettävien kohteiden rajaamista potentiaalisii elinympäristöihin tai kohteisiin, mutta asianmukaiseen selvitysraporttiin kuuluu selvitetyn alueen kuvaaminen ja rajauksen perustelut.

Suojelualueet ja Natura-alueet

Osayleiskaavan osallistumis- ja arviointiselostuksessa on kuvattu Natura 2000-alueiden sijoittuminen Haitinkankaan hankealueen läheisyyteen (Kartta 3). Osittain Pirkanmaan puolella, alueen itä-, länsi- ja eteläpuolella sijaitsevat Natura-alueet Häädetkeidas (SACFI0336004), Puurokeidas-Hannankeidas (SACFI0336006) sekä Horjunkeidas (SACFI0200189). Natura-alueisiin kuuluu myös pienempiä yksityisiä suojelualueita. Häädetkeidas, Puurokeidas-Hannankeidas sekä Horjunkeidas ovat luontodirektiivin mukaisia alueita, jotka sisältävät edustavan kokonaisuuden arvokkaita suo-, metsä- ja pienvesiluontotyypppejä.

Pirkanmaan ELY-keskus edellyttää, että YVA-menettelyn yhteydessä tulee tarkastella Natura-arvioinnin tarpeellisuus ohjelmassa esitettyä perusteellisimmin läheisiltä Natura-alueilta. YVA-ohjelmassa on esitetty esimerkiksi Horjunkeitaan osalta, että hankealueelta tuleva kiintoainekuormitus ohjautuu ojen kautta pois päin Natura-alueelta, eikä muita vaikutuksia ole, joten Natura-arviointia ei tehdä. Hankkeella on kiintoainekuorman lisäksi muita mahdollisia vaikutuksia, mm. aurinkopaneeleille ja myllyille rakennettavat alueet voivat vaatia maaston tasoittamista sekä varjostavan puuston poistamista. Natura-arvioinnin tarpeellisuutta selvitetäessä tulee

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Natura-arvioinnin tarpeellisuus on selvitetty YVA-menettelyn yhteydessä ja Suomijärven alueelle on laadittu Natura-arviointi. Arvioinnin tulokset otetaan huomioon osayleiskaavaa laadittaessa.

kuvata alueen suojelun perusteena olevat luontoarvot, hankkeen sijoittuminen suhteessa Natura-alueeseen ja Natura-alueen suojeluperusteisiin kohdistuvat vaikutukset ja sekä niiden merkittävyys. Mikäli hankkeen merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteille ei voida objektiivisten seikkojen perusteella sulkea pois, on suoritettava Natura-arviointi. Tarkat ohjeet Natura-arvioinnin tarpeellisuuden selvittämiseen on Suomen Ympäristökeskuksen LUOPAS-ohjeistuksessa (Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi, SYKE, 2024).

Pirkanmaan ELY-keskus korostaa, että hankealue sijaitsee ylimaakunnallisesti ekologisen verkoston kannalta keskeisellä sijainnilla. Häädetkeitaan-Horjunkeitaan-Puurokeitaan muodostama suoalueiden verkosto toimii Pirkanmaan ja Satakunnan välisenä ekologisena käytävänä, joka on tunnistettu maakunnallisissa viherverkostoselvityksissä (Pirkanmaan ekologinen verkosto sekä Satakunnan viherrakenneselvitys). Hankkeen vaikutukset (ml. yhteisvaikutukset) metsäisten ja soisten alueiden kytkeytyneisyyteen (elinympäristöjen pirstoutuminen) tulee ottaa huomioon osana vaikutusten arviointia. Vaikutukset ekologiseen verkostoon tulee nostaa arvioinnissa esille omana tarkastelunaan, huomioiden kattavasti tunnistetut ekologiset yhteydet. Avoimina lähdeaineistoina hyödynnettäviä metsien kytkeytyvyydestä ja luontoarvoista kuvaavia aineistoja tarjoaa mm. uusiin Zonation – aineisto vuodelta 2024.

Osallistumis- ja arviointiselostuksen yhteydessä ei ole saatavilla luontoselvityksiä, joita YVA-ohjelman valmistelun yhteydessä on laadittu. YVA-menettelyn yhteydessä laadittavat selvitykset tulee liittää osaksi osayleiskaava-aineistoa.

Sähkönsiirto ja varastointi

Sähkönsiirtoreittien osalta on osallistumis- ja arviointiselostuksessa esitetty alustavia linjauksia. Pirkanmaan ELY-keskus muistuttaa, että MRL 77b §:n mukaisesti tulee yleiskaavaa laadittaessa varmistaa, että tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää. Etenkin sähkönsiirtoreittien osalta tulee huomioida myös vesihuollon sijoittuminen suunnitelluilla alueilla. Sähkönsiirtoreitti SVE1 kulkee Pohjois-Parkanon vesiosuuskunnan toiminta-alueen läpi. Sähkönsiirtovaihtoehdot 2A ja 2B kulkevat Parkanon Vesi Oy:n toiminta-alueen lävitse. Lisäksi sähkönsiirtolinjat SVE2A ja SVE2B sijoittuvat pohjavesialueelle, jossa on kaksi Parkanon Vesi Oy:n vedenottamoa (Karjanmaa 1, Karjanmaa 2), ja nämä tulee huomioida suunnittelussa.

Pirkanmaan ELY-keskus myös huomauttaa, että hankkeen aikana voisi olla tarpeen selvittää tarve sähköön varastoinnille.

Liikenne

Osayleiskaava-alue / hankealue sijoittuu pääosin Karvian puolelle ja siten Varsinais-Suomen ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuualue (L-vastuualue) ottaa myös kantaa hankkeen kaavoitukseen maantieverkon osalta. Pirkanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue tuo esiin seuraavaa:

Hankealueen kuljetusreitit ja jossain määrin myös käytön aikaisen huoltoreitin ominaisuuksia tulee selvittää joko YVA-prosessissa ja / tai kaavoituksessa riittävällä tarkkuudella, jotta voidaan arvioida kuljetusten ja huoltoliikenteen vaikutukset liikenneverkkoon

Hankkeen vaikutukset ekologiseen verkostoon ja luonnonalueiden pirstoutumiseen on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä. Arvioinnin tulokset otetaan huomioon osayleiskaavassa.

Osayleiskaavatyössä käytetään hyödyksi YVA-menettelyä varten laadittuja selvityksiä ja YVA-selostus liitteineen tulee olemaan kaavaselostuksen liitteenä.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Kuljetusten ja huoltoliikenteen vaikutukset liikenneverkkoon on arvioitu YVA-menettelyn yhteydessä. Arvioinnin tulokset otetaan huomioon osayleiskaavatyössä.

(tierakenteiden ominaisuudet ja riittävyys sekä parantamistarpeet ym.) ja liikenneverkon parantamistarpeeseen. Selvityksessä tulee erityisesti huomioida raskaan liikenteen lisääntymisen vaikutus liikenneverkolla ja sen mukanaan tuomat vaikutukset teitä ympäröivälle asutukselle ja muulle alueidenkäytölle sekä selvittää tarkemmin liikenteen aiheuttamien haittojen lieventämismahdollisuuksia. L-vastuualue esittää, että tuulivoimahankkeen liikenteellisten vaikutusten selvittämisen pohjana käytetään selvitystä "Tuulivoimarakentaminen tienpitäjän näkökulmasta" <https://doria.fi/handle/10024/186659> , ELY Raportteja 10/2023.

Mahdolliset lupatarpeet maanteiden osalta selvitetään YVA-prosessissa, näitä ovat mm. erikoiskuljetuslupa, liittymälupa, työ lupa / Väyläviraston ohjeet voimajohtojen sijoittamisesta tiealueelle. Näissä luissa lupaviranomainen on joko paikallisen ELY-keskuksen L-vastuualue tai Pirkanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue.

Mahdollisten maantieverkon lupatarpeiden lisäksi Pirkanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue tuo esiin, että toisinaan maantieverkolle tehtävät toimenpiteet edellyttävät liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050503>) mukaisen tiesuunnitelman, jonka laatiminen on hanketoimijan vastuulla tienpitäjän kanssa tehtävän sopimuksen perusteella. Tiesuunnitelman tarve tulee selvittää jo hankkeen suunnittelun alkuvaiheessa, koska tiesuunnitteluprosessilla selvityksineen ja vuoropuheluineen voi olla vaikutusta tuulivoimahankkeen toteuttamisaikatauluun.

Pirkanmaan ELY-keskuksen L-vastuualue korostaa, että hanketoimijan vastuulla on maantieverkon tarvittava parantaminen suunnitteluineen, tien rakenteiden korjaaminen ja ennallistaminen sekä myös liikenteestä aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventäminen vuorovaikutuksessa tienpitäjän sekä muiden vaikutuksille alttiiden tahojen kanssa. Kuljetuksia suunniteltaessa on myös huomioitava maantieverkolla käynnissä olevat rakentamishankkeet.

Laadittavat selvitykset sekä osalliset

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman kohdassa 9. on esitetty listaus yleiskaavatyön yhteydessä laadittavista selvityksistä. Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että listaus on vielä monelta osin vajavainen. Osayleiskaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin sekä vaikutusten arviointeihin (MRL 9§).

Selvitysluettelossa ei ole mainintaa vesistöihin kohdistuvista vaikutuksista. Hankkeen vaikutukset sekä pinta- että pohjavesiin tulee selvittää ja huomioida valumavesiin aiheutuvat muutokset sekä hankkeen käytön että rakentamisen aikana. Vaikutukset tulee selvittää myös maa- ja kallioperään. Tämän lausunnon luontoarvot -kohdassa on esitetty luontoselvitysten osalta tarkemmin.

Selvityksiä tulee laatia myös yhdyskuntarakenteeseen ja elinoloihin liittyen. Vaikka hanke ei sijoitu arvokkaiksi luokitelluille maisema-alueille tulee hankkeen osalta laatia kattavat maisemaan ja kulttuuriympäristöihin kohdistuvien vaikutusten selvitykset. Ilmastovaikutusten osalta tulee esittää selvitykset myös ilmastovaikutusten sopeutumiseen ja varautumiseen liittyen.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

Kaavaa varten laadittavien selvitysten listausta täydennetään OAS:iin.

Osallisten luetteloon tulee lisätä Parkanon Vesi Oy ja Pohjois-Parkanon vesiosuuskunta, joiden toiminta-alueille mm. sähkönsiirtoon liittyvää suunnittelua on osoitettu. <u>Muuta</u> Pirkanmaan ELY-keskus muistuttaa, että osayleiskaavan tulee perustua riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin. YVA-menettely on kaavoituksesta erillinen prosessi ja laaditut selvitykset tulee esittää myös kaavan yhteydessä. Pirkanmaan ELY-keskus varaa mahdollisuuden lausua kaavatyön edetessä sekä esittää valmiuden mahdollisiin työ- ja viranomaisneuvotteluihin.	OAS:ssa esitettyä osallisten luettelon täydennetään. YVA-selostus liitteineen liitetään kaavaselostukseen. Merkitään tiedoksi.
---	---

MIELIPIDE	VASTINE
<u>Mielipide 1</u> 17.1.2025 Haluan esittää ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa seuraavaa: Olen hyvin huolestunut Häädetkankaan luonnon puolesta, jos alueelle kaavailtu tuulivoimapuisto toteutuu. Häädeteitaan alue on viimeisiä keidassoita Suomessa ja alueen lintulajisto on ainutlaatuinen. Kesämökkimme on pienellä Kovesjärvellä, joka on profiloitunut pienenä erämaajärvenä. Kuikat, kurjet, harmaahaikara, laulujoutsenet, telkät ja uikut pesivät järvellä tai sen läheisillä suoalueilla. Erityistä huolta aiheuttaa alueella pesivien maakotkien kohtalo, jos nämä kaavailut tuulivoimahankkeet toteutuvat. Nykyisen suunnitelman mukaan pieni Kovesjärvi tulee saarrettua kolmelta suunnalta tuulivoimapuistoilla. Haitinkangas, Takakangas-Pihlajanharju ja Kangaslammi. Kolmen teollisen tuulivoimapuiston sijoittuminen näin lähelle yhtä järveä ja arvokkaita suoalueita on kohtuutonta. Takakangas- Pihlajanharju tuulipuisto vahingoittaa arvokasta saukkosuota ja sen linnustoa ja petoeläinlajeja. Tuulivoimaloita ei pidä tuoda arvokkaille luontoalueille. Niitä ei Pirkanmaalla enää kovin paljon ole. Älkää tuhotko näitä, vaan säilytetään luonnon monimuotoisuus ja ainutkertaisuus.	Merkitään tiedoksi. Osayleiskaavatyössä otetaan huomioon yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä YVA-selostuksesta. Hankkeen YVA-menettelyn selvityksiä, mm. linnusto- ja maisemaselvityksiä ja vaikutusten arviointeja koko vaikutusalueelle käytetään hyödyksi osayleiskaavatyössä.
<u>Pohjois-Parkanon kyläseura ry</u> 17.1.2025 <u>Pirkanmaan maakuntakaava ja Parkanon kaupungin sähköverkkosuunnitelma</u> Aluetta ei ole osoitettu nykyisessä eikä valmisteilla olevassa Pirkanmaan tai Satakunnan maakuntakaavassa. Miten Parkanossa huomioidaan lähialueen kaavoitukseen tulevat hankkeet, jotka poikkeavat maakuntakaavasta? Kuntien rajaseutuja on selkeästi lähdetty valjastamaan tuuli- ja aurinkovoiman yhä suureneviin hankkeisiin. Ohjelmassa perusteluita poikkeamisesta maakuntakaavoista ei ole esitetty. Parkanon kaupunki on teettänyt sähköverkkoselvityksen. Onko tätä asiakirjaa käytetty ohjaavana valmisteluun tulleissa hankkeissa? Sähkönsiirtolinjoja esitetään useisiin suuntiin melkoisena viidakkona. Muuttuvassa tilanteessa tulisi Parkanon kaupungin kokonaisuutena tarkastella näiden useiden hankkeiden tuomia haittoja mm.	Osayleiskaavan suhde maakuntakaavaan arvioidaan osayleiskaavatyön yhteydessä. YVA-selostuksesta yhteysviranomaisen aikanaan antama perusteltu päätelmä otetaan huomioon osayleiskaavatyössä. Hankkeen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein samassa maastoaukossa huoltotieverkoston kanssa, jolloin haittavaikutukset maisemaan ovat ilmajohdosta huomattavasti vähäisemmät.

maanomistajien kannalta. Taakanjakoon metsä- ja peltoalueilla sekä asuinkiinteistöjen omistukseen ja kauppaan se tuo epävarmuutta, joka voi olla merkittävä haitta kiinteistön omistajille, perikunnille ja muille yritystoimintaa kehittäville tahoille.

Yhteisvaikutusten arviointi ja kartta-aineisto

Haitinkankaan tuuli- ja aurinkovoimahankkeen OAS / YVA ohjelmassa on puutteellisesti tuotu esille yhteisvaikutusten arviointi muiden hankkeiden kanssa. Kohdassa 8. OAS ohjelman karttakuvassa 6. ei esitä lainkaan muiden hankkeiden sijoittumista etäisyysvyöhykkeille, joita käytetään nykyisissä ja valmisteilla olevissa maakuntakaavoissa. Kartalta puuttuu sähkönsiirto kokonaan. Karttojen sirpaleisesti kostuva tieto haittaa kokonaisuuden hahmottamista.

Lähimmistä tuulivoimahankkeista Parkanossa Takakangas - Pihlajanharju aluetta ei ole mainittu 8.1 Liittyminen muihin hankkeisiin tekstissä. Kauempana oleva esivalmistelussa oleva Kangaslammi kyllä. Kaupunginvaltuuston hyväksymä osayleiskaava on mainittu kohdassa 7. (ei lainvoimainen).

Karttakuvassa 5. on vain tuulivoimahankkeet numeroitu. Kohteita ei ole nimetty. Sähkönsiirtolinjoista osa on merkitty. Tiedon sirpaleisuus on huomattava puute aineistossa.

Hanke sijoittuu suojelualueiden välittömään läheisyyteen, sekä vaikuttaa ekologisiin käytäviin ja ylittää luonnonmonimuotoisuus alueiden varauksen. Samoihin alueisiin vaikuttavat useat muutkin vastaavat hankkeet Parkanon, Karvian ja Kurikan sekä Kihniön suunnalla. Pohjois-Parkanon alue ja asutus on näiden hankkeiden keskiössä. Hankkeita käynnistetään lyhyen ajan sisällä yksittäisinä, mikä ohjaa ja koordinoi toimintaa? Mielestämme ohjaus on vielä puutteellista. Eri toimijat katsovat tilannetta oman toimintansa kapean sektorin kautta, me kyläseurassa paikallisten kiinteistön omistajien ja asukkaiden, sekä ympäröivän luonnon kannalta laajasti, mikä näkyy tässä palautteessa. Toivomme, että taakanjako tulisi huomioida paremmin ja kuulla palaute mikä välillä tuntuu unohtuvan, koska vaikutukset leviävät lopulta laajalle. Toivomme, että tämä korjaantuu uusien tuulivoimarakentamisen ohje – ja lakihankkeiden myötä.

Sähkönsiirtoverkon arviointi

Pohjois-Parkanon alueella erityistä huolta kannetaan sähkösiirtoyhteyksien osalta. Yhteisvaikutusten arvioinnin toteutus ei avaudu ohjelmasta. Ympäristö muuttuu rajusti lähialueella ja laajasti sähköverkon rakentamisen yhteydessä. Vireillä olevista hankkeista ja niiden sähkönsiirtoreiteistä vain osa on tuotu karttalehdelle kuva 6. Kohde 33 ja sekä pohjoisen alueen hankkeet puuttuvat. Arvioinnin perusteita ei esitetä tässä ja YVA:ssa hyvin suppeasti.

Maisemaan ja asutukseen sähkönsiirtoverkon vaikutusten arviointi

Sähkönsiirron vaihtoehto suunnitellun Fingrid linjan oheen rakentaen toisi merkittäviä muutoksia maisemaan ja lähenisi asutusta, josta osa on jo merkittävän lähellä linjaa ja kapeikossa, jossa vaihtoehdot ovat vähissä. Asumisviihtyvyys ja- turvallisuus on uhattuna merkittävällä tavalla. Sähkönsiirtoverkon arviointi asutukseen ja kiinteistönomistajiin nähden tulisi kunnan huomioida omissa kannanotoissaan ja linjauksissa, koska yksittäisten henkilöiden palaute ei kuulu lopulta.

Sähkö syötetään valtakunnanverkkoon kaava-alueelle toteutettavan sähköaseman kautta. Sähkönsiirto lähtee sähköasemalta ilmajohtona.

Kartta- ja kuva-ainestoa aineistoa tarkennetaan OAS:iin ja kaavaselostukseen.

Merkitään tiedoksi.

Hankkeen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelein samassa maastoaukossa huoltotieverkoston kanssa, jolloin haittavaikutukset maisemaan ovat ilmajohtoja huomattavasti vähäisemmät. Sähkö syötetään valtakunnanverkkoon kaava-alueelle toteutettavan sähköaseman kautta. Sähkönsiirto lähtee sähköasemalta ilmajohtona.

Sähkönsiirron toteuttaminen on osayleiskaavoituksesta erillinen prosessi. YVA-menettelyn yhteydessä on arvioitu sähkönsiirron vaikutuksia mm. luonnonarvoihin ja maisemaan.

<u>Luonto - ekologisetkäytävät, luonnonmonimuotoisuus huomiointi ja arviointi</u> Metsä, luonto, luonnon monimuotoisuusalueet, ekologiset käytävät ovat pirstoutumassa ja asutus kokee melkoisen muutoksen. Selvitysten laatuun ja laajuuteen toivomme kiinnitettävän huomiota. Luonnonsuojelualueiden ja ekologisten käytävien verkosto Suomenselän alueella on huomioitu maakuntakaavassa, mutta on altis merkittäville muutoksille, joita nyt esitetään. Haittoja on havaittu ja nyt uusi hanke tuo lisää painetta alueelle, mitä emme pidä hyvänä. Hankkeessa ei ole esitetty hyviä vaihtoehtoja. Hankkeessa yhteisvaikutukset ovat niin mittavat, että emme kannata sen toteuttamista.	<i>Hankkeen vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ekologisiin käytäviin on arvioitu hankkeen YVA-menettelyn kautta. Yva-selostuksesta yhteysviranomaisen aikanaan antama perusteltu päätelmä otetaan huomioon osayleiskaavatyössä.</i> <i>Merkitään tiedoksi.</i>
--	--

2 OSAYLEISKAVALUONNOKSESTA SAATU PALAUTE JA VASTINEET

Kappale täydentyy osayleiskaavaluonnoksen nähtävilläolon jälkeen.

LAUSUNTO	VASTINE

MIELIPIDE	VASTINE

3 OSAYLEISKAVAEHDOTUKSESTA SAATU PALAUTE JA VASTINEET

Kappale täydentyy osayleiskaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen.

LAUSUNTO	VASTINE

MUISTUTUS	VASTINE

